Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... 21-һээ гарана | № 88 (16311) | 1983 оной апрелиин 15, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

АМГАЛАН БАЙДАЛ ХАНГАХА

Эб найрамдалые хамгаалха совет комитедэй президиумэй үргэдхэгдэмэл заседани апрелиин 12-то Москвада болобо. Буу зэбсэгүүдэе хуряахын түлөө Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин соносхоһон бүхэдэлхэйн ябуулгада совет эб найрамдалай тала баригшадай хабаадалсалгын, 1983 оной июниин 21—26-да Прагада болохо «Эб найрамдалай ба ажабайдалай түлөө, ядерна дайнда эсэргүү» бүхэдэлхэйн ассамблейдэ бэлдэлгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

Заседанида хабаадагшад ООН-ой Генеральна секретарь К. Перес де Куэльяртэ телеграмма эльгээбэ. Буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө бүхэдэлхэйн ябуулга үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри хадаа тон шухала, саг соогоо абтаһан шиидхэбэри болоно гэжэ Эб найрамдалай түлөө совет хүдэлөөн тоолоно гээд тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ.

Прагада болохо ассамблейе шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүдээр угтахыень президиум совет олониитые уряалба. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэлдэ Европын, бүхы дэлхэйн дайн дажарта эсэргүү хүдэлөөнүүдтэй харилсаа холбоогоо саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ шухала гэжэ тэрээн дотор хэлэгдэнэ. (ТАСС).

Буряадай АССР-60

МОДОШОД УРАГШАТАЙ

...леспромхоздо ... Александрович Ивановой бэлдэдэг бригада ...сааргаа түрүү бригада зэргэдэ оронхой. ...тив ажалайнгаа ...рһөө үдэртэ шан... үйлэдбэриин үндэр ... түйладаг болонхой. Байгша оной эхинһээ 700 кубометр модо түсэбһөө гадуур бэлдээ. Һүүлшын 2 һарын туршада эмхи журамтайгаар хүдэлһэн модо бэлдэгшэдэй хүдэлмэриин ашаг үрэ бүри дээшэлһэн байна.

Энэл ажахын Владимир Николаевич Полоновой бригада хоёр һарын туршада 27274 кубометр модо хэмжүүрлэн тайраа. Энэнь хараалагдаһан түсэбһөө 1600 кубометрээр үлүү болоно.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулжа, хахад жэлэйнгээ даабарие дүүргэхын түлөө эдэ коллективүүд шармайн оролдоно.

Н. ОРЛОВ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Ажалша коллективүүд ба предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлэлгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай СССР-эй Хуулиин проектые, СССР-эй Верховно Соведтэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС оруулһан байна.

Олониитын зүбшэн хэлсэхын тулада Хуулиин проектые «Правда», «СССР-эй арадай депутадуудай Соведүүдэй «Известия», «Социалистическая индустрия» «Сельская жизнь», «Труд» ба республиканска газетэнүүдтэ толилхо гэһэн шиидхэбэри абтаа.

Хуулиин проект тушаа оруулагдаха бүхы ажаглалта, дурадхалнуудые иимэ адресаар эльгээхэ хэрэгтэй: Москва, Кремль, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариат.

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ УГТУУЛАН

ГАБШАГАЙ ШАНГААР

СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай коллектив В. И. Ленинэй түрэһөөр 113 жэлэй ойдо зорюулжа, апрелиин 16-да коммунис субботник үнгэргэхэ гэһэн москвагайхидай үүсхэлые халуунаар дэмжэһэн юм. Заводой хүдэлмэришэд, субботнигто гаража, габшагай шангаар хүдэлөөд, арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада хэдэн мянган түхэриг мүнгэ оруулха гэжэ шиидэнхэй.

Комбинадай захиргаан үйлэдбэриингөө эрхэ байдалда таарамаар субботник үнгэргэхэ гэжэ түсэблэнхэй. Предприятиин цехүүд болон участогууд бүлэг бүлэг болон субботнигой тоосоондо хүдэлхэ юм. Тиигэжэ эндэ болзорһоо урид коммунис субботнигой габшагай ажал эхилэнхэй.

Үнгэрһэн амаралтын хоёр үдэр комбинадай Холтоһоной уурхайн горнягууд ажалай энэ һайндэрэй тоосоогоор эрхим һайнаар хүдэлбэ. Габшагай шанга ажалаараа түсэбтэ табан жэлэй жасада хубитаяа горитойхоноор оруулха гэжэ шиидэһэн горнягууд энэ үдэр һүр жабхаланта хүгжэм доро ажалаа эхилбэ. Тиигэжэ тэрэ 29 метр гүнзэгыдэ малтамалай хэбтэшэ уудлажа, олон тонно руда үйлэдбэрилһэн байна. Тиихэдэ дээрэ хүдэлһэн горнягууд малталгын 1500 дүрбэлжэн метр талмай сэбэрлээ. Мүн тус уурхайн 30 хүдэлмэришэд Дүтэлүүр — Закаменск хэргые болбосон түхэлтэй болгохо ажалда эдэбхи үүсхэл түгэсөөр хүдэлбэ. Харгы сэбэрлэжэ, тэрэниие зубшуулан хашаа бариһан эдэ хүдэлмэришэд предприятиингаа захиргаанай магтаалда хүртөө. Тиигэжэ бүхы дээрээ арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада 2600 түхэриг мүнгэн оруулагдаба.

«Улаан субботын» тоосоогоор хүдэлһэн Холтоһоной уурхайн 55 бригада болон звенонууд хэнииинь хэншье гэлтэгүй габшагай ажалай жэшээ харуулан хүдэлөө юм. Гэбэшье тэдэнэй дундаһаа эрхимэй эрхим бригадануудые дурдамаар. Б.-Н. Базаровай, Н. Шевякинай, В. Титовой болон В. Дамбаевай хүтэлбэрилдэг бригаданууд хараалһан түсэбүүдээ 110—120 процент дүүргэжэ, ажалайнгаа үндэр бүтээсээр бэшэнһээ шалгарһан байна.

* * *

Тиихэдэ районой бэшэшье ажахынууд коммунис субботнигой тоосоогоор хүдэлжэ эхилэнхэй. Жэшээнь, «Госкомсельхозтехникын» районно нэгэдэлэй коллектив хамһабариингаа ажахыда хүдэлбэ. Нэгэдэлэй 103 хүдэлмэришэд ажахын тарянай поли болон сабшалангуудта 20 тонно органическа үтэгжүүлгэ зөөгөө, 750 һургааг отолжо асараа юм. Тэдэнэй нэгэ бүлэг Бургалтай һуурида заһабарилгын-механическа мастерскойдо хүдэлжэ, олон трактор болон түлишын аппаратурын комплектнүүдые заһабарилба. Мүн 4 кубометр хюреэдэмэл материал гаргагдаа. Нэгэдэлэй хүдэлмэришэд бүхыдөө мянган түхэригэй ажал хүдэлмэри хэжэ, тэрээнэй 250 түхэригыень түсэбтэ табан жэлэй жасада оруулба.

Ш. БАКШЕЕВ.

...РААЛЬҺАН ...ЗОРЬОО ...ИДЛАН

...Үдын прибор бү... нэгдэлдэ Буряадай ...60 жэлэй ойн хүн... зорюулагдаһан габ... ажалай вахта жэлэй ... соносхогдоо һэн. Тү... тус вахтада жагса... ...коллективүүдэй ... Е. М. Емельяновагай ...даадаг хабсаргаг... бригадые дурдалтай. ...Марковнагай даа... коллектив һалба... ...түрүү бригадануудай ...юм. Республикынгаа ...ойдо зорюулагда... социалис мүрысөөнэй ...тус бригада илаг... ...дабшана. Хү... ...бригадынгаа ...түгэс хүдэлжэ, пред... ...гүрэнэй түсэ... дүүргэхэ хэрэгтэ го... хубитаяа оруулал... түлөө Е. М. Емель... һалбариин ... түрүү ... гэһэн үндэр нэрэ ... хүртэнхэй.

...нэгэдэхи табан жэ... гурбадахи жэлэйнгээ тү... декабриин 1-дэ сүм ... гэһэн уялга аба... бригада гурбан һа... даабарие амжалта... дүүргэнхэй.

...цехэй Н. К. Ра... хүтэлбэрилдэг мастерска участогай коллектив Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ түсэбтэ табан жэлэй хоёр хахад жэлэй даабарине 1983 оной майн 30-да сүм бэелүүлхэ гэһэн үүсхэл нэгэдэл дотор халуунаар дэмжэгдэжэ, энэнь коммунис ажалай хүдэлөөн болонхой. Олон коллективүүд үүсхэлшэ бригадые даган, республикынгаа алдарта ойн һайндэрые ажалай бэлэгүүдтэйгээр угтаха хэрэгтэ горитойхон хубитаяа оруулна. Ажалай графигһаа холо уридшалан табан жэлэй хоёр хахад жэлэйнгээ түсэбүүдые сүм дүүргэһэн коллективүүд олон. 25-дахи цехэй хэдэн бригаданууд арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи хахадай тоосоогоор хүдэлжэ эхилэнхэй. Жэшээнь, Г. П. Шванькова, З. Г. Беднягина болон В. С. Матвеевагай даадаг бригаданудай ажалай календарь дээрэ байгша оной сентябрь һарын хоёрдохи декада һэхэгдэнхэй.

Республикынгаа ойн баярта хоёр хахад жэлэй түсэбүүдые сүм дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаһан мастерска участогайшье хүдэлмэришэд амжалтатай. Мүнөө Н. Ф. Антоновой хүтэлбэрилдэг энэ участок (Н. К. Разумова цехэй начальнигай орлогшоор дэбжүүлэгдэнхэй) хараалһан болзорһоо холо уридлан хэлэһэн үгэдөө хүрэнхэй. Мүнөө эдэ үүсхэгшэд июль һарын һүүлэй тоосоогоор эрхим шанартай продукци гаргана.

Т. АНТОНОВА.

ШЭНЭ УЯЛГА

Улаан-Үдын нэгэдэхи горпищеторгын эдеэ хоол наймаалдаг 112-дохи магазинай коллектив КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула шармайн оролдожо байнхай.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые наймаалха недондо жэлэй даабарине үлүүлэн дүүргэһэнэйнгөө түлөө Коммунис ажалай коллектив гэһэн нэрэ зэргэтэй боложо, нэгэдэхи горпищеторгын дамжуулалгын вымпелээр шагнагдаа һэн.

Энэ магазинай коллектив энэ жэлдэ габшагай хүдэлмэреэрээ ажалай шэнэ амжалтануудые түйлажа эхилбэ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые наймаалха январь, февраль һарануудай даабарине 10 процентээр үлүүлэн дүүргээд, 37 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдажа, март һарын даабарине уридшалан дүүргээ. Тиигэжэ гурбадахи гол жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб дүүргэгдээ. Тус магазинине даагша С. М. Хамосова, М. Н. Пугачева, Т. М. Осодоева, Ю. Ю. Шойдокова болон бусад наймаалагшадай техническэ хүдэлмэришэдэй шэн габьяата ажалаар энэ амжалта туйлагдаа.

Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн баярай үдэр 1983 оной хахад жэлэй даабари дүүргэхэ гэһэн шэнэ уялгые наймаалагшадай коллектив баталан абаба.

Б. СОТНИЧ.

ҮЛҮҮЛЭЭ

Улаан-Үдын шэлэй заводой сонхын шэл үйлэдбэрилэн гаргадаг цехтэ хүдэлэгшэд предприятиин коллективүүдэй дунда республикын байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ онсо шалгаран ажаллана.

Энэ цехэй хүдэлмэришэд байгша оной түрүүшын гурбан һарын туршада түсэбһөө гадуур 183 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл үйлэдбэрилөө. Тиигэжэ тэдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол жэлдэ түсэбтэ даабариһаа гадуур продукци үйлэдбэрилэн гаргаха гэһэн уялгаяа гурба дахин үлүүлэн дүүргэжэ шадаба.

Мастернууд коммунист Г. П. Дерягина, ВЛКСМ-эй гэшүүн Л. Н. Перевалова гэгшэдэй хүтэлбэрилһэн 4-дэхи халаанай хүдэлмэришэд цехэй амжалта түгэс ажалай үрэ дүн түйлалгада ехэ хубитаяа оруулаа. Тус коллектив түсэбһөө гадуур 52 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл үйлэдбэрилһэн байна.

Энэ халаанай профорг В. А. Нестеров социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Тэрэ мүнөө 1984 оной январь һарын тоосоогоор хүдэлжэ байнхай. Тиихэдэ табан жэлэй байгша гурбан жэлэй даабарине Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баяр болотор дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаһан Арадуудай Хани Барисаанай ордента коммунист А. Б. Булаева хэлэһэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллана... Түрүү шэл отологшо һүүлэй мэдээгээр 1983 оной сентябриин тоосоогоор хүдэлжэ байна.

Е. БОЖЕДОМОВ,
Манай штатнабэшэ корр.

ГАЗАР ҮРЭМДЭГШЭДЭЙ ГАБЬЯА

Хойто Байгалай геологоһэнжэлэлгын экспедициин коллектив Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн баярай һайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн мүрысөөндэ оролсоод, жэлэй эхинһээ яһала амжалтануудые туйлана. Ашагта малтамалнуудай хэбтэшэнүүдые бэдэрэн шэнжэлхэ хүдэлмэри һайн шанартайгаар хэгдэжэ гүрэнэй даабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Газар малтагшад, үрэмдэгшэд социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, геологуудта ехэ туһа хүргэнэ.

Газар үрэмдэлгын нэгэдэхи классай мастер Ю. В. Егоров, А. А. Федорченко болон бусад ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, газар үрэмдэхэ түхеэрэлгэнүүдые миин байлгангүйгөөр ашаглан, даабаряа холо үлүүлнэ. А. С. Корнаков, А. А. Садовский болон бусад халаан бүриингөө даабари амжалтатайгаар бэелүүлжэ, нүүдэлиингөө һайшаал магтаалда хүртэнэ. Хойто Байгалай экспедициин газар үрэмдэгшэд бригадна подрядай шэнэ гуримаар хүдэлдэг болонхой. Түрүү онол арга хэрэглэһэнэй ашаар, даабаряа ходо үлүүлдэг байха юм. Байгша оной нэгэдэхи кварталай туршада 7500 метрэй оронд 7864 метр газар үрэмдэбэ.

— Бидэ хоёрдохи квартал соо 8000 метр газар үрэмдэхэ даабаряа үлүүлхээр эрид шиидэнхэйбди. Ажалайнгаа амжалтануудые Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулнабди. — гэжэ Ю. В. Егоров хэлэнэ. Газар үрэмдэгшэд үгэдөө хүрэхэл бэзэ гээд найдахаар.

С. АКИМОВА.

БҮРИН БҮТЭН ТҮЛЖҮҮЛЭГДЭНЭ

...Байгша ондо Борьёогой ...совхоздо эхэ хониндой 25 ...гурбан хонишод хурьга абаха харюусалгатай хаһаяа ...амжалтатай дүүргэжэ байна. ...бүхыдөө 15452 эхэ хониһоо 15 мянган түл абаад гарза хоролтогүйгөөр ...түлжүүлэгдэнэ. Тус ажахын 15 хонишод зуутанай ...гаранхай.

Ажахы дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ совхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Геройн Гасрун Лубсанович Рабдановай даадаг бригадын гэшүүд зуун эхэ хонин бүриин дунда зэргээр 105,2 хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр томо болгожо байна. Эдэнэр үбһэ тэжээлэй, талха тарянай хомордожо байһан үедэ хони, хурьгадаа оролдосо ехэтэйгээр харууһалжа, хаһа саг соонь хооллуулжа, уһалжа, бэлшээжэ, гарза хоролтогүйгөөр ногоон дээрэ гаргахын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллана.

Мүн ахалагша хонишон Дамдин-Сурун Галсанович Данеев зуун эхэ хонин бүриһөө 104,9 хурьга абаад, хоёрдохи һуури эзэлнэ.

— Манай совхозой хониин һүрэгые эрхилэгшэд байгша ондо бүхыдөө 12,5 мянга хурьга абаха түсэбтэй юм. Мүнөөдэрэй байдалаар эдэнэр урдаа табиһан зорилгоёо нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ шадаа. Үшөө нэгэ мянга шахуу хурьган абтахаар хүлеэгдэнэ. Түл яһала һайнаар абтана. Эхэнүүдынь һүтэй, хурьгадаа садхаажа шадана. Абтаһан түлэнь сула һайнууд. Манай хонишод энэ харюусалгатай хүдэлмэридөө бригадна арга үргэноор хэрэглэнэ. Ингэжэ хүн бүхэн бригадынгаа түлөө оролдоно бшуу. — гэжэ совхозой ахамад зоотехник Николай Бадмажапович Доржиев хөөрэнэ.

Мүнөө отара бүхэндэ хонишод, хурьгашад абаһан хурьгадайнгаа толгой бүридэ 100 грамм холимол гурил, 100 грамм витаминтай ногооной гурил, хэмэл һү, мел, дабһа үгэнэ. Эхэ хонидто үбһэ, һолоомо, толгой бүридэнь 100 грамм талха тарянай зүйл эдюулнэ.

— Энэ жэлдэ нёдондонойхидо орходоо үбһэ тэжээл яһала бии. Бүдүүн тэжээлээ хэршэжэ, малдаа үгэнэбди. Тэрэнэй түлөө отделени бүхэндэ тэжээл хэршэдэг түхеэрэлгэнүүдые тодхоод, тэрэниие шадаха соогоо хэрэглэнэбди, — гэжэ тэрэ бидэндэ хэлээ һэн.

Мүн лэ энэл ажахын дүршэлтэй хонишон Намжил Хандуевич Цыбиковэй хүтэлбэрилдэг коллектив хурьга абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй. Тусхайлбал, эдэнэр байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна. Энэ харюусалгатай хаһада тэрэнэй хани нүхэр Долгор Самбуевна, хурьгашан Леонид Гончаров гэгшэд габшагайгаар ажаллана. Мүнөө тус коллективэй гэшүүд абаһан хурьгаяа гарза хоролтодо оруулангүйгөөр ногоон дээрэ гаргахын түлөө тэмсэнэ.

Д. ДОНДОКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) хонишон Д. С. Цыбикова, ахалагша хонишон Н. Х. Цыбиков, хурьгашан Л. Гончаров гэгшэд ажал дээрээ.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

СҮЛӨӨГҮЙ ХАҺА ОРОО

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ манай совхозой тарияшад газарай гектар бүриһөө дунда зэргээр 14,5 центнерһээ бага бэшэ таряа, 70 центнерһээ доошо бэшэ хартаабха, 190 центнер огоцо ургуулжа абаха, мүн сабшалангай гектар бүриһөө 13 центнер үбһэ хуряаха гэжэ социалис уялганууд соогоо бэшэнхэй юм.

Эды шэнээн ургаса абахын тула түбхын түрүүн тарялан, сабшалангай үрэжэл дээшэлүүлхэ, шиигнойтоор хангаха, бүхы техникэеэ саг соонь бэлэн болгохо талаар ниилээд ехэ хүдэлмэри хэхэ болонобди. Тиимэһээ мүнөө үедэ ажахын механизаторнууд айхабтар сүлөө тухагүй хүдэлжэ байна гээшэ.

Апрелиин эхеэр бүхы трактор болон газар элдүүрилхэ, тарилга хэхэ машина, түхеэрэлгэнүүднай заһабарилагдажа бэлэн болгогдоод байгаа. Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы техникэмнай полевой станда абаашагдаад, агрегадууд болгогдон холбогдоно, хүдэлгэгдэжэ туршагдана.

Энээнтэй хамта тарялан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха, минеральна үтэгжүүлгэ тарааха, газар уһалха хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдана. Үбэлдөө полинууд дээрээ саһа ехээр тогтооһон, зарим сабшаланда тоно халяаһанаймнай ашаар газарай хүрьһэн шииг нойтоор яһала элбэг гэхээр. Үбэлэй һарануудта гансахан сабшалан дээрэ 7 мянга үлүүтэй тонно шэбхэ гаргагдаа. Тиихэдэ «Сельхозхимиин» районой нэгэдэлэй отряд хартаабхын, огородой газарта баһал 7 мянга шахуу тонно органическэ үтэгжүүлгэ зөөгөө.

Илангаяа мүнөө үедэ һайрамай уһа гүйсэд хэрэглэжэ, шадаал һаа ехэ газар уһалуулхые оролдонобди. Гадна Сэлэнгэ мүрэн дээрэ, мүн бусадшье гол горход дээрэ бүлүүр станцинуудые тодхожо, дүтэ шадарайнь сабшалан, бэлшээридэ уһа гаргажа эхилэнхэйбди. Жэшээлхэдэ, Таловкын отделенидэ механизаторнууд В. Москвитин, Н. Красиков гэгшэд 90 гектар һайжаруулагдаһан бэлшээри дээрэ уһа гаргана. Тэрэшэлэн Ильинкын отделенидэ хоёр бүлүүр станци үдэр һүнигүй хүдэлгэгдэнэ.

Үнинэй луговод Н. М. Петров хажуудаа хэдэн хүнтэй ойдо һургаар бэлдэжэ байна. Тэдэнэр һаяар энэ хүдэлмэреэ дүүргэд, уһалуулриин һубаг ханаабуудта уһанай бии болоходо, дааж абаһан 800 гектар сабшалангаа уһалуулжа захалха юм.

С. АЛЕКСЕЕВ,
Прибайкалиин районой «Ильинкинский» совхозой ахамад агроном.

АЖАЛ ДЭЭРЭЭ УГТАХАНЬ

«Госкомсельхозтехникын» Хяагтын районно отделениинхид коммунис субботнигые өөһэд өөһэдынгөө ажал дээрэ угтахаар хараална. Эндэхи жолоошод районойнгоо колхоз, совхозуудта арадай ажахын ашаа шэрэхэ юм. Заһабарилагшад һайн шанартайгаар техникэеэ бэлдэхээр хараалаа. Мүн К-700 түхэлэй хүсэ ехэтэй тракторнууд техническэ талаар харууһалагдаха байна. Ингэжэ тус отделениин хүдэлмэрилэгшэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада 300 түхэриг оруулха юм.

А. МОЛОНОВ.

ЁҺОТОЙЛ ҺАЙНДЭР МЭТЭЭР

Манай ажахын гэшүүд апрелиин 16-най үдэрые ажалай ёһотойл һайндэр мэтээр үнгэргэхэ, «улаан субботодо» үндэр бүтээсэ туйлаха зорилготой юм. Энэ талаар колхоз дотор бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Коммунис субботнигто бүхыдөө 400 гаран хүн хабаадажа, 250 гектар сабшалан сэбэрлэхэ, һургааг бэлдэхэ, хүүгэдэй саад-ясли заһабарилха, 25 тонно наг шэбхэ шэрэхэ, 2892 килограмм һү гүрэндэ худалдаха түсэбтэй.

Тусхайлбал, ажахын мэргэжэлтэд сад-ясли заһабарилгада, соёлой байшангай, библиотекын хүдэлмэрилэгшэд нютагай фельдшерскэ пунктын досоо талыень шэнэлхэ, һургуулиин һурагшад нуга сабшалан, тарялан дээрэхи модо, шулуу сэбэрлэхэ, МТМ-гэй механизаторнууд һургаар бэлдэхэ байна.

Энэ үдэр олдоһон мүнгэнэй 1700 түхэригынь табан жэлэй жасада оруулагдаха.

В. БУДАЕВ.
Загарайн районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

УУЛЗАЛГАНУУД

СССР-эй Медицинын наукануудай академиин вице-президент, СССР-эй Медицинын наукануудай академиин Сибириин отделениин президиумэй түрүүлэгшэ, СССР-эй АМН-эй бодото гэшүүн Ю. И. Бородин ба тэрэнэй орлогшо—СССР-эй Медицинын наукануудай академиин бодото гэшүүн К. Р. Седов гэгшэд албанай хэрэгээр эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ ерээд байна.

Хүндэтэ айлшад Улаан-Үдын научна болон эмнэлгэ һэргылэмжын эмхи зургаануудай хүдэлмэритэй танилсаһан, медицинын асуудалаар һонирхолтой элидхэлнүүдые уншаһан байна.

Удаань Ю. И. Бородин К. Р. Седов хоёр КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоевтой уулзажа хөөрэлдэ... КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев, таһагые даагша Л. Я. Похосоев гэгшэ энэ уулзалгада хабаадалсаа...

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

ЭРШЭЕЭ БҮРИ ШАНГАДХАН

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлэй түрүүшын гурбан һара түгэсэбэ. Энэ үнгэрһэн хугасаа соо республикын колхоз, совхозуудай, гүрэнэй бусад ажахынуудай мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха дүн энэ һарын 1-дэ согсологдоо. Буряадай Статуправлениин мэдээсэһэнэй ёһоор үнгэрһэн нэгэдэхи кварталда республикын ажахынууд бүхыдөө 12.141 тонно мяха (амидын шэгнүүрээр) гүрэндэ тушаажа, гурбан һарынгаа түсэбые 101,2 процент дүүргэбэ. Нёдондоной энэ үеынхиһөө 4 процентээр ехэ мяхан худалдагдаа. Илангаяа Хойто-Байгалай, Загарайн, Хурамхаанай, Баргажанай, Прибайкалиин, Бэшүүрэй болон бусад районууд энэ жэлэй нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые 185—116 процентдэ хүргэжэ шадаа. Харин Сэлэнгын, Кабанскын, Түнхэнэй районууд гурбан һарынгаа даабарине оройдоол 63 — 78 процент болгохоһоо гадна, үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ һураггүй бага мяха гүрэндэ худалдаа. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, республикын олохон колхоз, совхозууд бага шэгнүүртэй мал мяханай комбинадта тушааһан байна.

Үнгэрһэн түрүүшын квартал соо республикын ажахынууд гүрэндэ 20.401 эбэртэ бодо мал худалдаа гэхэ гү, али толгой бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 326 килограммда хүргөө. Зарим районууд тэрэ тоодо Ярууннын, Ахын районууд үнгэрһэн хугасаа соо мяханда тушааһан малайнь шэгнүүр дунда зэргээр 260—274 килограмм болоо. Эдээнтэй адли эрхэ байдалда хүдэлжэ ябаһан Баунтын, Хойто-Байгалай, Хурамхаанай, Түнхэнэй районуудай колхоз, совхозуудай гүрэндэ тушааһан малай шэгнүүр дунда зэргээр 320—340 килограммда хүроо.

Хүн зоной хубиин ажахынуудһаа мяха худалдажа абаха нэгэдэхи кварталай түсэб оройдоол 43 процент болонхой гэхэ гү, али бүхыдөө 17 тонно мяхан худалдагдаа. Илангаяа энэ хүдэлмэри республикын 13 райондо муугаар эмхидхэгдэнхэй. Энэ талаар гансал Захааминай, Хоринин районуудай ажахынуудта, эдэл районуудай сельскэ болон сомоной Соведүүдтэ эмхитэйгээр ябуулагдана.

Үнгэрһэн хугасаа соо мяханай комбинадта тушаагдаһан малай шэгнүүр доогуур хэмжээндэ байшоо. Гурбан һарын туршада гүрэндэ худалдагдаһан гахайн шэгнүүр 91 килограмм боложо, түсэбөө хүрөөгүй. Баргажанай, Бэшүүрэй, Кабанскын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, Улаан-Үдын районууд зуун килограмм хүрэхэгүй шэгнүүртэй гахай мяханда худалдажа, ехэхэн олзоёо алдаһан байна.

Байгша оной нэгэдэхи кварталда республикын колхоз, совхозууд гүрэндэ 28.687 **тонно һү тушаагаа** гэхэ гү, али түсэбөө 106 процент дүүргээ. Энэнь нёдондонойхидо орходоо 10 процентээр дээшээ болоно. Һү худалдаха талаар гурбан һарынгаа даабарие холо үлүүлһэн районуудай тоодо: Хойто-Байгалай, Баргажанай, Улаан-Үдын, Загарайн, Бэшүүрэй районууд оролсоно. Харин Баунтын, Яруунын, Хэжэнгын, Прибайкалиин районуудай колхоз, совхозууд түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Илангаяа Хойто-Байгалай район һү һаалгаар республикын мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гараба. Тусхайлбал, эдэнэр үнгэрһэн хугасаа соо 200 тонно сагаан эдеэ гүрэндэ худалдаха һаа, тэрэнээ 135 тонноор үлүүлээ.

Энэ жэлэй апрелиин 1-нэй мэдээгээр республикымнай шубуушад **үндэгэ худалдаха** нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые 107 процент болгоо гэхэ гү, али бүхыдөө 38.579 мянган үндэгэ тушаагаа. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи кварталда орходоо 3,104 мянган үндэгөөр олые худалдаһан болоно. Загарайн Хоринин районуудай шубуушад түсэбтэ даабаряа 2,5—2,4 дахин үлүүлжэ шадаа.

Энэ дүн дээрэһээ харахада, байгша ондо мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха талаар хүдэлмэри һайнаар эмхидхэжэ шадаал һаа, ехэ һүн, мяхан, үндэгэн абтаха болон. Тэрэнэй түлөө малшад, шубуушад тэмсэхэ ёһотой.

ПРОЕКТ

Ажалша коллективүүд ба предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлэлгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тух[ай]

СССР-ЭЙ ХУУЛИ

СССР-эй Конституциин ёһоор предприятиин, эмхи зургаанай, организациин ажалша коллектив социалис обществын гол үүр болоно. СССР дотор ажалша коллективүүдэй ажал ябуулга үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй социалис зөөридэ, экономикын түсэблэмэл ёһоор хүгжэлтэдэ үндэһэлдэг юм. Ажалша коллективүүдтэ хамтааран хэдэг ажал нүхэд ёһоной харилсаанай ба бэе бэедээ туһалалсалгын үндэһөөр бэелүүлэгдэдэг, гүрэнэй, нийтын ба хубиин аша туһын бата нэгэн байлга хангагдадаг, коллективэй үмэнэ хүн бүхэнэй, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй түлөө коллективэй харюусалгатай байлгын гол ёһон баталамжалагдадаг. Ажалша коллективүүд оройной материальна ба оюун бодолой баялигуудые арьбадхан элбэгжүүлхэ, бии байгаа арга боломжонуудые бодолжотой зүбөөр хэрэглэхэ, коллективэй гэшүүд тухай, тэдэнэй ажалай, ажаһуудалай ба амаралгын эрхэ нүхэсэлые һайжаруулха тухай эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолго гаргаха үүргэтэй.

Хүгжэлтэ түгэс социалис общество дотор үйлэдбэриин, нийтын ба гүрэнэй ажабайдалда ажалша коллективүүдэй үүргэ улам дээшэлнэ, предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, интеллигенциин эдэбхитэйгээр хабаадалсахын тулада арга боломжонууд улам үргэдэнэ.

Ажалша коллективүүдэй хүдэлмэридэхи ушар ёһо мэдэдэг журам ба эрхим һайн эмхидэл, коллективүүдэй гэшүүдэй үүсхэл ба эдэбхи хэшээл, олоороо техническэ зохёохы ябуулга эрхилэлгэ — үйлэдбэриие эршэдхэлгэ, научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэлгын, нийтын ажалай бүтээсые дээшэлүүлгын, совет арадай һуудал байдалые һайжаруулгын, хүнэй дүрбэн тэгшээр хүгжэлгын зайлашагүй эрхэ нүхэсэл мүн.

Социалис демократие улам саашадань хүгжөөн дэлгэрүүлхэ хараа бодол бэелүүлхэ зуураа, Коммунис парти, Совет гүрэн хадаа залан хүтэлхэ хэрэгтэ ажалшадай хабаадалсаха тухай, мүн предприяти дээрээ эзэн байһанаа, бүхы оронойнгоо түлөөлэгшэ байһанаа ажалша бүхэнэй мэдэрдэг байха тухай Ленинэй заабариие шууд сэхээр бэелүүлнэ. Ажалшадай политическэ ушар ёһо мэдэлгын ургалта, тэдэнэй соёлой-техническэ ба мэргэжэлэйнь хэмжээнэй ургалта, залан хүтэлэлгэ ба ажахыгаа эрхилэлгые нарижуулан һайжаруулха хадаа ажалша коллективүүдэй эрхэнүүдые үргэдхэхэ, общестын үмэнэ тэдэнэй дааха харюусалгые шангадхаха эрхэ нүхэсэл байгуулна. Предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлэлгые улам саашадань демократизацилга ажалша коллективүүдтэ хүдэлдэг нийтын организацинуудай эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлгэтэй таһаршагүй холбоотой юм.

СССР-эй Конституциин ёһоор энэ мүнөөнэй хуули ажалша коллективүүдэй гол эрхэнүүд ба уялгануудые, мүн предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлэлгэдэ тэдэнэй дүүргэхэ эрхэ түлөөлэлгые тодорхойлно.

I. ЮРЭНХЫ ДҮРИМҮҮД

Статья 1. Предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай ажалша коллективүүд

Предприятиин, эмхи зургаанай, организациин ажалша коллектив — гүрэнэй, нийтын предприяти дээрэ, эмхи зургаанда, организацида, колхоздо ба кооперативна ондоошье организацида ажалай хамтын ажал ябуулга бэелүүлдэг бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэл мүн. Советскэ Союзай Коммунис партиин организацинуудай хүтэлбэри доро ажалша коллективүүд СССР-эй нийтын байгуулалтые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ хэрэгтэ шэглүүлэгдэһэн экономическа, социальна, политическэ үүргэ уялга бэелүүлдэг, үйлэдбэриин, нийтын ба гүрэнэй ажабайдалда, предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлэлгэдэ ажалшадай эдэбхитэйгээр хабаадалсахадань туһа хүргэдэг.

Үндэр бүтээсэтэ ажал, партиин шиидхэбэринүүдые, совет хуулинууд ба правительствын тогтоолнуудые хэлбэришэгүйгөөр гүйсэдхэлгэ, гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэлгэ, хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанарые дээшэлүүлгэ, ажалай ба үйлэдбэриин журам бэхижүүлгэ, коллективэй гэшүүдэй ажалай ба нийтэ-политическэ эдэбхи хэшээлые хүгжөөхэ тухай, коммунизм байгуулагшадай һанаан сэдьхэлэй гол ёһонуудай үзэл бодолтойгоор тэдэниие хүмүүжүүлхэ тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго — ажалша коллективэй уялга мүн.

Даалгагдаһан зорилгонуудаа тэдэнэй дүүргэхын, эрхэ түлөөлэлгээ тэдэнэй бэелүүлхын тулада Совет гүрэн ажалша коллективүүдтэ шухала аға нүхэсэл байгуулнаг.

Статья 2. Ажалша коллективүүд ба гүрэнэй засагай зургаанууд ба захиргаанууд.

СССР-эй Конституциин ба совет хуулинуудай ёһоор гүрэнэй засагай зургаанууд ба захиргаанууд өөһэдынгөө эрхэ мэдэлэй зэргээр демократическа централизмын үндэһэ һуури дээрэ ажалша коллективүүдэй ажал ябуулгые гүрэнэй зүгһөө хүтэлбэрээр хангадаг.

Ажалша коллективүүд өөһэдынь зүбшэн хэлсэлгэдэ гүрэнэй, ажахын ба социально-соёлой байгуулалтын талаар арадай депутадуудай Соведүүдэй, мүн тэдэндэ мэдэлэй зургаануудай оруулһан асуудалнуудые хаража үзэдэг, тус тус газар дээрэ бэелүүлэгдэхэ комплексно экономическа ба социальна хүгжэлтын талаар дурадхалнуудые оруулдаг.

Тус тус предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай ажал ябуулгада хабаатай шиидхэбэринүүдые баталан абахадаа, гүрэнэй засагай зургаанууд ба захиргаанууд ажалша коллективүүдэй һанамжа, дурадхалнуудые хараадаа абадаг. Өөһэдынгөө эһэн хүдэлмэри тухай, баталан абаһан шиидхэбэринүүд тухайгаа гүрэнэй засагай зургаанууд ба захиргаанууд ажалша коллективүүдтэ мэдээсэжэ байдаг.

Статья 3. Гүрэнэй ба нийтын хэрэгүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ, шиидхэлгэдэ ажалша коллективүүдэй дүүргэдэг гол эрхэ түлөөлэлгэ.

ССР Союзай ба союзна республиканудай хуулинуудай ёһоор ажалша коллективүүд:

хуулинуудай проектнүүдые, мүн зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдадаг гүрэнэй ажабайдалай бусад асуудалнуудые хаража үзэдэг, тэдээн тушаа өөһэдынгөө дурадхалнуудые дэбжүүлэн табидаг;

арадай депутадуудай Соведүүдэй депутадта кандидадуудые, һунгуулиин комиссинүүдэй бүридэлдэ түлөөлэгшэдые дэбжүүлдэг;

арадай депутадуудай Соведүүдэй депутадуудай ба ажалша коллективэй дэбжүүлһэн һунгагдамал бусад хүнүүдэй тоосоонуудые, тэрэшэлэн арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй тоосоонуудые шагнадаг;

арадай судьянарта кандидадуудые дэбжүүлдэг, районо (городской) арадай сүүдүүдэй арадай заседательнүүдые һунгадаг, тэдэнэй тоосоонуудые шагнадаг;

гүрэнэй ба нийтын ажабайдалай бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг.

Статья 4. Предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлэлгэдэ ажалша коллективүүдэй хабаадалсалгын гол ёһонууд.

Предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлэлгэдэ ажалша коллективүүд:

гүрэнэй, общестын, коллективэй ба хүнэй аша туһые тэгшэ зохидоор тааралдуулһанай;

предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлэлгэдэ үргэн олон ажалшадые хабаадуулгатай хүтэлбэриин нэгэ мэдэлтэй байлгые тааралдуулһанай;

ажалша коллективэй эрхэнүүд ба уялгануудай нэгэн нийтэ байһанай;

ажалай, үйлэдбэриин ба гүрэнэй журам, социалис хуулиин ёһо хэлбэришэгүйгөөр сахиһанай, коллективэй гэшүүн бүхэнэй эрхэнүүдые ба хуулита аша туһые хамгаалһанай;

коллективэй гэшүүдэй ажалай ба нийтэ-политическэ эдэбхи хэшээлые, зохёохы үүсхэлые бүхы хэмжээгээр хүгжөөһэнэй, ажалша коллективэй эрхэ түлөөлэлгээ бэелүүлхэдэнь тэдэнэй хабаадалсаһанай;

предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай ажал ябуулгын асуудалнуудые хамтаараан зүбшэн хэлсэһэнэй, шиидхэһэнэй;

шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгэ хүгжөөһэнэй, тушаал даадаг хүнүүдэй ба коллективэй бусад гэшүүдэй ажал ябуулгые али бүхы талаһаань сэгнэһэнэй, коллективэй үмэнэ табигдажа байгаа зорилгонуудые дүүргэхын түлөө тэрэнэй гэшүүдэй харюусалгые дээшэлүүлһэнэй;

предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай ажал ябуулга тухай олондо соносхоһоной, коллективэй гэшүүдтэ саг үргэлжэ мэдээсэһэнэй, олониитын һанамжа хараада абаһанай үндэһөөр хабаадалсадаг.

Статья 5. Ажалша коллективүүд тухай хуули

Ажалша коллективүүд тухай хуули энэ мүнөөнэй Хуулиһаа, тэрэшэлэн ССР Союзай хуулиин бусад актнуудһаа, мүн тэдэнэй ёһоор ажалша коллективүүдэй ажал ябуулгын зарим асуудалнуудаар хэблэгдэдэг союзна республиканудай хуулиин актнуудһаа бүридэдэг.

II. ПРЕДПРИЯТИНУУДЫЕ, ЭМХИ ЗУРГААНУУДЫЕ, ОРГАНИЗАЦИНУУДЫЕ ЗАЛАН ХҮТЭЛЭЛГЭДЭ АЖАЛША КОЛЛЕКТИВҮҮДЭЙ ДҮҮРГЭДЭГ ГОЛ ЭРХЭ ТҮЛӨӨЛЭЛГЭ

Статья 6. Экономическа ба социальна хүгжэлтые түсэблэлгэдэ ажалша коллективүүдэй дүүргэдэг эрхэ түлөөлэлгэ

Ажалша коллективүүд:

Предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай экономическа ба социальна хүгжэлтын холын хараата ба мүнөөнэй түсэбүүдэй (хүдэлмэриин түсэбүүдэй) проектнүүдые зохёон табилгада, зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсадаг. Ажалша коллективүүдэй хаража үзэһэнэй һүүлээр дурсагдааша түсэбүүдэй проектнүүд баталалгада табигдадаг;

угтамжын түсэбүүдые зохёон табидаг, баталан абадаг;

түсэбүүдэй дүүргэлтые хангаха, ажахын тоосоо бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ хэмжээнүүдые бэелүүлдэг;

ажалай бүтээсые, үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые батадаг;

түсэбүүдэй хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай, тэдэниие хубилгаһанай шалтагаанууд тухай, үйлэдбэриин-ажахын ажал ябуулгын үрэ дүнгүүд тухай захиргаание шагнадаг, тус тус дурадхалнуудые үгэдэг, харин шухала ушарта тэдэниие мэдэлээрээ дээдэ тээхи зургаануудайнь анхаралда дуулгадаг.

Статья 7. Хамтын договорнуудые баталха тушаа ажалша коллективүүдэй дүүргэдэг эрхэ түлөөлэлгэ

Ажалша коллективүүд:

хамтын договорнуудые зохёон табилгада хабаадалсадаг, тэдэниие зүбшэн хэлсэдэг, тэдээн тушаа шиидхэбэринүүдые абадаг, эдэ договорнуудта гар табихыень предприятинуудай, организацинуудай профсоюзай комитедүүдые түлөөлдэг;

хамтын договорнуудай дүүргэлтэ хангаха хэмжээнүүдые бэелүүлдэг;

хамтын договорнуудай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай предприятинуудай, организацинуудай захиргаанай тоосоонуудые, профсоюзай комитедүүдэй мэдээсэлнүүдые шагнадаг; шухала ушарта хамтын договорнуудаар абаһан уялгануудаа дүүргэдэггүй хүнүүдые харюусалгада хабаадуулха тухай асуудалнуудые табидаг.

Статья 8. Социалис зөөри сахиха ба материальна хэрэгсэлнүүдые бодомжотой зүбөөр ашаглаха талаар ажалша коллективүүдэй дүүргэдэг эрхэ түлөөлэлгэ

Ажалша коллективүүд:

социалис зөөрие сахиха ба тэрэниие арьбадхан элбэгжүүлхэ, эзэн буса ябадалтай, арадай баялигта хайша хэрэгээр хандалгатай тэмсэхэ тушаа, гүрэнэй ба нийтын эд зөөри хулгайлгые уридшалан һэргылхэ тушаа хэмжээнүүдые бэелүүлдэг;

доторой арга нөөсэнүүдые бүрин дүүрэнээр элирүүлхэ, ашаглаха, түүхэй эд ба материалнуудые, элшэ хүсэ ба түлишые бодомжотой зүбөөр, гамтайгаар гаргашалха, зүбөөр нормо табиха, үйлэдбэриин голодоһо усадхаха, гээлтэ хоролтые угы хэхэ, түхеэрэлгэ, машинануудые, бусад гол фонднуудые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан дурадхалнуудые оруулдаг, хэмжээнүүдые бэелүүлдэг.

социалис зөөри сахиха, материальна ба финансова арга нөөсэнүүдые бодомжотой зүбөөр хэрэглэхэ тухай хуулиин эрилтэнүүдые хазагайруулһан зэмэтэй хүдэлмэрилэгшэдые тогтоогдомол гуримаар харюусалгада хабаадуулха тухай асуудалнуудые шухала ушартань табидаг.

Статья 9. Ажалай журам хангаха хэрэгтэ ажалша коллективүүдэй дүүргэдэг эрхэ түлөөлэлгэ

Ажалша коллективүүд:

захиргаанай ба профсоюзай комитедэй зууршалгаар ажалай дотоодын журамай дүримые баталдаг, тэрэниие сахиха тушаа хэмжээнүүдые абадаг;

ажалай журамай ямар байһые зүбшэн хэлсэдэг, тэрэниие бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые бэелүүлдэг;

ажалдаа амжалта түйлаһанай түлөө нийтын урмашуулгын хэмжээнүүдые хэрэглэдэг, һанаан сэдьхэлэй ба материальна талаар урмашуулхын тулада хүдэлмэрилэгшэдэй кандидатуранууды дэбжүүлдэг;

үйлэдбэриин шэнэ юумэ үүсхэгшэдтэ, түрүүшүүлдэ, тэрэшэлэн предприяти дээрэ, эмхи зургаанда, организацида үнэн сэхээр үни удаан саг соо хүдэлжэ байһан хүнүүдтэ зорюулжа, мүнөө хүсэндөө байгаа гуримай ёһоор энэ хэрэгтэ үгтэһэн мүнгэ зөөриһөө нэмэлтэ хүнгэлэлтэ ба булюу һайн байдал тогтоодог;

ажалай журам эбдэһэнэйнь түлөө коллективэй гэшүүдтэ нийтын зэмэ тохолгын хэмжээнүүдые (нүхэд ёһоор зэмэлэлгэ, нийтын донгодолго) хэрэглэдэг; ажалай журам эбдэгшэд тухай материалнуудые нүхэдэй сүүдэй үзэмжэдэ дамжуулан үгэдэг;

ажалай журам эбдэгшэдые тогтоогдомол гуримаар ажалһаань гаргаха хүрэтэр харюусалгада хабаадуулха тухай, предприятиин, эмхи зургаанай, организациин жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүдээр ба олон жэлдэ хүдэлһэнэй түлөө үгтэхэ тэдэнэй шангуудые, олон жэлдэ таһалгаряагүйгөөр хүдэлһэнэйнь түлөө үгтэдэг нэмэлтэ амаралтыень хүсэдөөр гү, али зарим хубиярнь хаһаха тухай, гэр байра үгэхэ болзорыень хойшолуулха тухай, мүн хууляар хараалагдаһан нүлөөлэлгын бусад хэмжээнүүдые хэрэглэхэ тухай асуудалнуудые шухала болоһон ушартань табидаг.

Ажалша коллектив өөрынгөө тохоһон зэмые болзорһоонь урид, тэрэниие хэрэглэһэн үдэрһөө хойшо жэлэй үнгэрөөгүй байхада болюулха эрхэтэй, тэрэшэлэн коллективэй гэшүүнэй журамые шэнээр эбдээгүй һаань, мүн үнэн сэхэ хүдэлмэрилэгшэ байһанаа харуулаа һаань, жаяг заршамай зэмыень болзорһоонь урид болюулха тухай гү, али ажалай журам эбдэһэнэйнь түлөө захиргаанай хэрэглэһэн нүлөө үзүүлгын ондоошье хэмжээнүүдые болюулха тухай зууршалха эрхэтэй.

Статья 10. Эрдэм наукын ба техникын түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, хүдэлмэрилэгшэдэй зохёохы үүсхэлые хүгжөөхэ талаар ажалша коллективүүдэй дүүргэдэг эрхэ түлөөлэлгэ

Ажалша коллективүүд:

научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ, эрдэм наукын ба техникын түйлалтануудые, түрүү технологи үйлэдбэридэ үргэн ехээр нэбтэрүүлхэ тушаа хэмжээнүүдые абадаг;

хүдэлмэрилэгшэдэй олоороо техническэ зохёохы ажал эрхилхэдэнь, ухаалан зохёолгодо, уралан нарижуулгада туһа хүргэдэг;

научно-техническэ бүлгэмүүдтэ, ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай эмхинүүдтэ дэмжэлгэ үзүүлдэг;

зохёохы үүсхэл, ухаалан зохёолго, уралан нарижуулга хүгжөөлгэдэ, хубиин ба хамтын зохёохы түсэбүүдые дүүргэлгэдэ туһа хүргэдэг эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулгануудай хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһан тухай захиргаание шагнадаг, тус тус һанамжа, дурадхалнуудые үгэдэг.

Статья 11. Ажалай эмхидхэлэй, нормо табилгын ба түлбэриин талаар ажалша коллективүүдэй дүүргэхэ эрхэ түлөөлэлгэ

Ажалша коллективүүд:

ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ, үсөөн хүнүүдтэйгээр тогтоогдоһон түсэбүүдые дүүргэлгэдэ, ажаллалгын эрхэ байдал һайжаруулгада туһа хүргэдэг ажалаа эмхидхэлгын түрүү шэнжэтэй түхэл маягуудые нэбтэрүүлхэ хэмжээнүүдые дурадхадаг, бэелүүлдэг;

ажалай гаргашануудай техническэ талаараа үндэһэ баримтатай нормонуудые улам үргэнөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан дурадхалнуудые зохёон табилгада хабаадалсадаг;

ажалай түлбэриие нарижуулан һайжаруулха, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй салин хүлһэнэй өөрынь ажалаара оруулһан хубитатай тааралдадаг байхые хангаха, коллективэй хүдэлмэриин эсэсэй үрэ дүнгүүдһээ тэрэнэй дулдыдадаг байлгые шангадхаха тухай дурадхалнуудые оруулдаг;

хүдэлмэрилэгшэдые шагналгые нарижуулан һайжаруулха, материальна урмашуулгын фондһоо бусад түлбэри, хүнгэлэлтэнүүдые олгохо тухай дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэдэг, һайшаадаг;

ажалай нормо табилгын ба түлбэриин хүсэндөө байгаа гуримые хэрэглэлгын хойноһоо хиналта бэелүүлдэг;

комсомол-залуушуулай коллективүүдые байгуулха тухай комсомолой организацинуудай дурадхалнуудые хаража үзэдэг, өөһэдынгөө дурадхалнуудые оруулдаг.

Статья 12. Хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай эдэбхи хэшээлые хүгжөөхэ, социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ ажалша коллективүүдэй дүүргэдэг эрхэ түлөөлэлгэ

Ажалша коллективүүд:

коллективүүдэй гэшүүдэй ажалайнь эдэбхи хэшээлые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлдэг, социалис мүрысөө, ажалдаа коммунис ёһоор хандахын түлөө хүдэлөөе хүгжөөдэг;

предприятинууд дээрэ, эмхи зургаануудта, организацинуудта дэлгэрүүлэгдэхэ социалис мүрысөөнэй гурим баталдаг;

социалис уялгануудые баталан абадаг, тэдэниие дүүргэхэ хэмжээнүүдые бэелүүлдэг; социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргадаг, тэрэнэй илагшадые тодорхойлдог;

түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, нэбтэрүүлхэ тушаа хэмжээ ябуулгануудые зохёон табилгада, бэелүүлгэдэ хабаадалсадаг;

бусад ажалша коллективүүдтэй мүрысэхэ социалис мүрысөөн тухай договорнуудые баталдаг;

социалис уялгануудые дүүргэлгэдэ туһа хүргэдэг эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулгануудые хэр зэргэ бэелүүлжэ байһан тухай захиргаанай, профсоюзай комитедэй мэдээсэлнүүдые шагнадаг, тус тус дурадхалнуудые үгэдэг.

Статья 13. Кадрнуудые бэлдэхэ, мэргэжэлынь дээшэлүүлхэ, хубаарилан табиха талаар ажалша коллективүүдэй дүүргэдэг эрхэ түлөөлэлгэ

Ажалша коллективүүд:

кадрнуудые бэлдэхэ, хубаарилан табиха, бодомжотой зүбөөр хэрэглэхэ, коллективүүдэй тогтууритай һайн байлгые хангаха, захиргаанай бүридэлые нарижуулан һайжаруулха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ, шиидхэлгэдэ хабаадалсадаг;

кадрнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ, хүдэлмэришэдые шэнэ мэргэжэлнүүдтэ һургаха, һурган хүмүүжүүлгые хүгжөөхэ, ажалай түрүү онол аргануудые шудалдаг һургуулинуудай хүдэлмэриин асуудалнуудые хаража үзэдэг;

ССР Союзай хуулинуудай ёһоор нийтын организацинуудые дамжуулан, предприятинууд дээрэ, эмхи зургаануудта, организацинуудта хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые тушаалда томилхо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хабаадалсадаг. Эдэ хүдэлмэрилэгшэдые тушаалда томилолго ажалша коллективэй һанамжые хараада абалсан хэгдэдэг;

залуушуулые мэргэжүүлэн бэлдэхэ коллективтэ тэдэниие удаан саг соо хүдэлгэхэ асуудалнуудые хаража үзэдэг, тус тус дурадхалнуудые оруулдаг;

предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай мүнгэ зөөриһөө стипендинүүдые түлэдэг байхаар дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудта һуралсахын тулада эльгээгдэхэ үйлэдбэриин түрүүшүүлэй кандидатуранууды баталдаг.

Статья 14. Экономическа урмашуулгын фонднуудые хубаарилгада, хэрэглэлгэдэ ажалша коллективүүдэй эрхэ түлөөлэлгэ

Ажалша коллективүүд:

материальна урмашуулгын фондын, социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудай ба гэр байра барилгын фондын, үйлэдбэриие хүгжөөлгын фондын хэрэгсэлнүүдые ашаглаха асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хабаададаг, эдэ фонднуудые гаргашалгын сметэнүүдые зүбшэн хэлсэдэг, һайшаадаг, тэдэнэй дүүргэлтые хинадаг. Предприятинууд болон организацинуудта байгуулагдаһан материальна урмашуулгын фондын, социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудай ба гэр байра барилгын фондын хэрэгсэлнүүд ажалша коллективэй зүбшөөлгүйгөөр хаһагдан абтажа болохогүй байна;

кооперативна ба хубиин гэр байра бариха талаар материальна урмашуулгын фондын, социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудай ба гэр байра барилгын фондын хэрэгсэлнүүдһээ тогтоогдоһон гуримаар хүдэлмэрилэгшэдтэ материальна туһаламжа үзүүлхэ тухай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хабаададаг; дурсагдаһан материальна туһаламжын үзүүлэгдэхэ аргатай хүдэлмэрилэгшэдэй кандидатуранууды баталдаг.

Статья 15. Ажаллаха арга боломжые һайжаруулгада, сахин хамгаалгада ажалша коллективүүдэй эрхэ түлөөлэлгэ

Ажалша коллективүүд:

ажаллаха арга боломжые, ариг сэбэрэй-элүүржүүлгын хэмжээ ябуулгануудые һайжаруулха, сахин хамгаалха комплексно түсэбүүдые зүбшэн хэлсэдэг, һайшаадаг, эдэ түсэбүүдэй дүүргэлтые хинадаг;

техникээр зэбсэгжүүлхэ, оньһожоруулха ба автомат оньһоор хангаха, үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулха, гарай, бага мэргэжэлтэй хүнүүдэй хэдэг ба хүшэр хүндэ бар хүсэнэй ажалые хорооохо хэмжээ ябуулганууд тухай дурадхалнуудые оруулдаг;

ажалые сахин хамгаалхаар хараалагдаһан хэрэгсэлнүүдые ашаглалгые, предприятинуудта, эмхи зургаануудта, организацинуудта ажалые сахин хамгаалха дүримүүдые, заабаринуудые бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй сахилгые хинадаг; шухала хэрэгтэй болоо һаань, ажалые сахин хамгаалгын дүримүүдые хазагайруулгада гэм зэмэтэй хүнүүдые харюусалгада хабаадуулха тухай асуудалнуудые табидаг;

социальна страхованиин хэрэгсэлнүүдые ашаглаха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг, зохихо дурадхалнуудые оруулдаг;

оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалгые һайжаруулгын асуудалнуудаар дурадхалнуудые оруулдаг.

Статья 16. Хүдэлмэрилэгшэдэй социально-соёлой ба гэр байрын-ажаһуудалай эрхэ байдалые һайжаруулгада ажалша коллективүүдэй эрхэ түлөөлэлгэ

Ажалша коллективүүд:

социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудай ба гэр байра барилгын түсэбүүдые хаража үзэдэг, һайшаадаг, тэдэнэй дүүргэлтэ тухай тоосоонуудые шагнадаг;

гэр байраа һайжаруулхаар болоһон хүнүүдые хараада абаха тухай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хабаададаг, зохихо дурадхалнуудые оруулдаг; гэр байра хубаарилгые олондо соносходог;

предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудай ба гэр байра барилгын фондын, үргэн хэрэглэмжын фондын болон эдэ зорилгонуудта хараалагдаһан бусад фонднуудай хэрэгсэлнүүдэй ашаар байрын гэрнүүдые, һургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаануудые, соёлой-ажаһуудалай бусад объектнүүдые бариха тухай шиидхэбэринүүдые абадаг. Дурсагдаһан фонднуудай ашаар баригдаһан байшан гэрнүүдэй байрын талмайе ажалша коллективэй зүбшөөлгүйгөөр ондоо организацинуудта дамжуулан үгтэхэ гү, али ямар нэгэн ондоо зорилготойгоор хэрэглэгдэхэ ёһогүй;

гэр байра барилгын кооперативуудые эмхидхэхэ тухай дурадхалнуудые оруулдаг;

коммунальна, гэр һуудалай ба медицинскэ хангалгын, худалдаа наймаанай ба нийтын эдеэ хоолой ямар байһые зүбшэн хэлсэдэг;

хүн зоной ажаһуудал хангалгын предприятинуудай ба организацинуудай, эмнэлгэһэргылэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэриин хойноһоо нийтын хиналта тогтоодог;

предприятинууд болон организацинуудай хамһабариин ажахынуудые эмхидхэхэ ба тэдэнэй ажал ябуулха, хамтаараа саад ба огород тарижа ургуулгые, хубиин хамһабариин ажахынуудые хүгжөөхэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хабаададаг;

коллективэй гэшүүдэй ба тэдэнэй гэр бүлын амаралтые эмхидхэхэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хабаададаг;

коллективэй гэшүүд болон тэдэнэй гэр бүлые хангадаг элүүржүүлгын, хүүгэдэй, соёлгэгээрэлэй эмхи зургаануудай, спортивна эмхинүүдэй хүдэлмэриин ямар байһые хаража үзэдэг, зохихо дурадхалнуудые оруулдаг;

урда тээнь ажалша коллективүүдэй гэшүүд байһан пенсионернүүд тухай анхарал оролдолго гаргадаг, нийтын хүдэлмэридэ, залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ тэдэниие эдэбхитэйгээр хабаадуулдаг.

Статья 17. Коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ ажалша коллективүүдэй эрхэ түлөөлэлгэ

Ажалша коллективүүд:

коллективэй гэшүүдые үзэл сурталай политическэ, ажалай, абари зангай талаар хуули ёһо ойлгодогоор комплексноор хүмүүжүүлхэ, коллектив дотор һанаан сэдьхэлэй таарамжатай һайн оршон байдал тогтоохо, гэр бүлын эбтэй этэй байха, үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгые һайжаруулха эрхэ байдал зохёон байгуулха, коммунис зан ябадалай ёһо гуримууды ажабайдалда нэбтэрүүлхэ хэмжээнүүдые бэелүүлдэг;

соёл-гэгээрэлэй хэмжээ ябуулгын түсэбүүдые һайшаадаг;

коллективэй гэшүүдые совет патриотизмын, социалис интернационализмын үзэл бодолтойгоор, социалис ёһоной нийтын байдалай ёһо гуримуудые сахидагаар, хүндэлдэгөөр, арадай зөөридэ гамтайгаар хандадагаар, архидалгада, хулиган ааша гаргалгада, хомхойролгодо, коммунис ёһо заншалда зүрюу харша бусад үзэгдэлнүүдтэ эбсэшэ[гүй] хаар хүмүүжүүлхэ … нүүдые абадаг;

хуули ёһо хазаг[айруулгые] уридшалан һэргылхэ … ридэ хабаададаг, … һэн хүнүүдые заһа[н хү]мүүжүүлхэ хэмжээ … лүүлдэг.

Статья 18. Үйлэ[дбэриин] бригадын коллектив[эй эр]хэ түлөөлэлгэ

Предприятиин, … циин, ажалша коллекти[вэй] … шата болохо үйлэдбэ[риин бри]гадын коллективэй … лөөлэлгэ энэ хуулит[а] … дуулагдажа, бригада т… римөөр тодорхойлогд[одог].

Үйлэдбэриин бригад[ын кол]лектив:

бригадые бүридүүлхэ … нэй хүдэлмэрие, ажал … бэрие ба урмашуулга … лэхэ, эмхидхэхэ, журам … һэнэйнь түлөө бригад… шуудые харюусалгада … дуулха асуудалнуудые … хэлгэдэ сэхэ гү, али … дын соведээр дамжуу[лан хаба]адалдаг;

бригадираар томил… захиргаанда зүбшөө… тэрэнэй бригадирай … хиргаанда урда табиха … тэй;

нийтын зургаание… дын соведые һунгадаг.

III. ПРЕДПРИЯТИНУУДЫЕ, ЭМХИ ЗУРГААНУУДЫЕ, ОРГАНИЗАЦИНУУДЫЕ ЗАЛАН ХҮТЭЛЭЛГЭДЭ АЖАЛША КОЛЛЕКТИВҮҮДЭЙ ЭРХЭ ТҮЛӨӨЛЭЛГЫЕ БЭЕЛҮҮЛ[…]

Статья 19. Предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые залан хүтэлэлгэдэ ажалша коллективүүдэй эрхэ түлөөлэлгые бэелүүлхэ түхэл маягууд

Ажалша коллективүүдэй эрхэ түлөөлэлгэ предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай ажалша коллективүүдэй хамтын суглаануудаар (конференцинүүдээр) бэелүүлэгдэдэг.

Суглаануудай хоорондохи үе соо ажалша коллективүүдэй эрхэ түлөөлэлгые бэелүүлэгдэхэ гэбэл:

захиргаантай хамта партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай һунгагдадаг зургаануудаар;

профсоюзай ба нийтын бусад организацинуудаар, тэдэнэй Уставууд болон тэдээн тухай дүримүүдтэй, совет хуулинуудтай зохилдуулан, саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнүүдээр, ажалша коллективэй һунгагдадаг бусад зургаануудаар:

тэрэнэй эрхэ түлөөлэлгэнүүдтэй зохилдуулан гү, али ажалша коллективүүдэй даалгабаряар предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай захиргаанаар.

Статья 20. Ажалша коллективүүдэй хамтын суглаанууд (конференцинүүд)

Предприятинуудай, эмхи зургаануудай болон организацинуудай ажалша коллективүүдэй хамтын суглаанууд (конференцинүүд) ажалша коллективүүдэй ажабайдалай, ажал ябуулгын эгээл шухала асуудалнуудые хаража үзэдэг.

Предприятинуудай, эмхи зургаануудай болон организацинуудай нийтын эмхинүүд ба захиргаан ажалша коллективүүдэй суглаануудые (конференцинүүдые) зарладаг. Партийна, профсоюзай болон бусад нийтын организацинуудай, захиргаанай, арадай хиналтын зургаануудай, саг үргэлжэ хүдэлдэг үйлэдбэриин зүблөөнүүдэй, коллективүүдэй зарим гэшүүдэй үүсхэлээр, тэрэшэлэн захиргаанай ба нийтын эмхинүүдэй хамтын үүсхэлээр ажалша коллективүүдэй суглаануудай (конференцинүүдэй) үзэмжэдэ табигдаха асуудалнууд оруулагдадаг.

Предприятинуудай, эмхи зургаануудай болон организацинуудай ажалша коллективүүдэй суглаанууд (конференцинүүд) шухала хэрэгтэй болоходонь, тиихэдэ жэлдээ хоёр дахинһаа үсөөн бэшээр үнгэргэгдэдэг. Ажалша коллективүүдэй тодорхойлһон гуримаар ба тоогоор конференциин делегадууд һунгагдадаг.

Предприятиин, эмхи зургаанай болон организациин ажалша коллективэй суглаанууд (конференцинүүд) мүн цехүүдтэ, таһагуудта, бусад һалбаринуудта, бригаданууд ба звенонуудта үнгэргэгдэжэ болохо.

Коллективэй бүхы гэшүүдэй хахадһаа үсөөн бэшэ хубиинь хабаадабал — суглаан, харин делегадуудай гурбанай хоёрһоо бага бэшэнэйнь хабаадабал, конференци хуулита гэжэ тоологдодог.

Статья 21. Ажалша [кол]лективүүдэй суглаануудай (кон[ференцинүүдэй)] шиидх[эбэри]нүүд

Суглаанда (конферен[цидэ]) хабаадаһан коллективэй … шуудай нюуса бэшэ … үгэлөөр олонхиин … ажалша коллективэй хамтын [сугл]аанай (конференциин) [шиид]хэбэринүүд абтадаг. … тэ болон предприятиин, … зургаанай ба организа… сад һалбаринуудта … коллективэй суглаа… дэ, суглаануудта хабаа… ажалша коллективэй … хиин дуугаа үгэбэл, … бэри баталагдаан абт… тоологдодог.

Тэрэнэй эрхэ түлөөлэлг… лон хүсэндөө байгаа Хуули… үндэһөөр баталагдан абт… ажалша коллективэй … най (конференциин) … бэрие предприятиин, … зургаанай болон организ… коллективэй гэшүүд, … гаан заабол дүүргэхэ ёһ…

Тэрэнэй эрхэ түлөөл… ёһоор гү, али суглаанай (кон[ференции]) даалгаб… профсоюзай комитет, … лэн предприятиин, эмхи … гаанай болон организ… захиргаан ажалша коллек[ти]вэй суглаанай (конференц[иин]) шиидхэбэринүүдые дүүргэлгын … һоһоо хинадаг.

Захиргаан, профсоюзай ба … лон нийтын бусад эмхинүүд… харин шухала хэрэгтэй б… һаань, гүрэнэй болон нийт… зохихо зургаануудта … коллективэй дурадхалнуу… болон, заабаринуудые һа… болзор соо хараха … Дурадхал болон заабарин… дые хаража үзэлгын дүнгүү… тухай захиргаан, дурсагдаһан … организацинууд болон … гаануудта ажалша коллектив… мэдээсэдэг.

Статья 22. Энэ хуулиие … хэрэглэлгэ

Бүхы предприятинуудай, эм[хи] зургаануудай болон органи[за]цинуудай ажалша коллек[ти]вүүдтэ, тэрэшэлэн тэдэнэй … мэдэлэй цехүүдтэ, таһагуудта[й] болон бусад һалбаринуудай … коллективүүдтэ энэ Хуули … баатай.

Тэдэнэй ажал ябуулгые … римшуулдаг зохихо Уставууд… болон заабаринуудые хараа… абан, колхозуудай, бусад … кооперативна болон нийтын … эмхинүүдэй ажалша коллек[ти]вүүдтэ энэ Хуули … дэдэг.

Статья 23. Энэ хуулиие … хэрэглэлгын онсо илгаанууд

Арадай ажахын зарим һа[л]баринуудта, гүрэнэй ба ни[й]тын ажабайдалда тус Хуули[ин] дүримүүдые хэрэглэлгын онсо илгаануудые ССР Союзай ба союзна республиканудай Хуули гаргалгын тогтоолнуудаар, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдэй, ажалай болон социальна асуудалаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй ба ВЦСПС-эй шиидхэбэринүүдээр тэдэнэй тусхай шэнжэлүүдые хараада абажа, тодорхойлогдодог.

АПРЕЛИИН 22-то ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭhЭӨР ЭЛЭИ ОИ ГҮИСЭХЭНЬ

ЛЕНИНИЗМЫН hУРГААЛ ХЭТЭДЭЭ МҮНХЭ

НИИТЭ ПОЛИТ-ҮДЭРТЭ ЗОРЮУЛАГДАhАН ПЛАКАТ-ХУУДАhАН

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН СОВЕТ БҮХЫ ХҮНҮҮДТЭ, ДЭЛХЭЙН ОЛОН МИЛЛИОН АЖАЛШАДТА АЙХАБТАР ЕХЭ ХҮНДЭТЭЙ, МАРТАГДАШАГҮЙ ИНАГ ХҮН. МАРКСИЗМЫН ГЕНИАЛЬНА ТЕОРЕТИК, КОММУНИС ПАРТИИЕ, МҮН ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ АНХА ТҮРҮҮШЫН СОЦИАЛИС ГҮРЭНИИЕ БАЙГУУЛАГША, ПРОЛЕТАРИАДЫЕ, АЖАЛША ҮРГЭН НИИТЭ ХҮН ЗОНИИЕ БҮГЭДЫЕНЬ СОЦИАЛЬНА ДАРЛАЛТАhААНЬ МУЛТАЛАН ГАРГАЖА, ЭРХЭ СҮЛӨӨЕНЬ ОЛГОХЫН, АЖАЛША ХҮН БҮХЭНЭЙ ЖАРГАЛТАЙ hАЙХАН АЖАhУУХЫН ТҮЛӨӨ АМИ НАhАЯА ЗОРЮУЛhАН АГУУЕХЭ ХҮН. АГУУ БАГШЫН МҮНХЭ ДУРАСХААЛДА ЗОРЮУЛАГДАhАН МАТЕРИАЛНУУД ЭНЭ ХУУДАhАНДА ТОЛИЛОГДОБО.

АГИТАТОРНУУД, ПОЛИТИНФОРМАТОРНУУД, ПРОПАГАНДИСТНУУД БОЛОН ЛЕКТОРНУУДТЭ НИИТЭ ПОЛИТ-ҮДЭР ҮНГЭРГЭХЭДӨӨ ЭДЭ МАТЕРИАЛНУУДЫЕ ХЭРЭГЛЭХЫЕНЬ ДУРАДХАНАБДИ.

Энэ зураг дээрэ коммунис субботнигой тоосоогоор хүдэлжэ байhан Улаан-Үдын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна-депогой түрүү машинистнарые харанат.

Зүүн гарhаа: Б. Е. Соловьев, Ю. Н. Якубенко, В. Т. Кузовлев.

С. БАЛДУЕВАЙ-фото.

ЛЕНИН — МАНАЙ ТУГ

...һалан түүхэдэ тиимэшье ехэ ...ха юм даа. Оройдоол хүнэй ...хугасаа соо манай Эхэ орон ...Ленин багшын зааhан замаар ...байгуулаад, коммунизм ...эршэмтэйгээр урагшаа дабшажа ...Гэзэд үнгэрhэн энээхэн саг хэ...жэлтэй сасуулмаар. Ленинэй ...замаар урагшаа дабшажа, ле...ёhоор хүдэлжэ, манай ороной ...дэлхэй дээрэ хамагhаа урид ...болон национальна мүлжэл...дарлалтаhаа мултаран гаража, түү...богонихон болзор соо энэ ...бүхы ажалшан арадуудта жэшээ ...общество байгуулаа.

...түби дэлхэйн бүхы хүн зон ...багшын түрэhэн орон тээшэ ба...сихалантайгаар, этигэл найдабари...шэртэн хаража, ажаглажа бай...Дэлхэйн түрүү бүхы хүн түрэл...Советскэ Союз эб найрамдалай ...хүсэтэ түшэг тулгуури, социаль...тэгшэ үнэн сэхэ, адли тэгшэ бай...эгээл дээдын hүлдэ тэмдэг бо...Коммунис партиие эмхидхэг...Октябриин революциин вождь, ...дээрэ анха түрүүшын социалис ...зохёон байгуулагша, сэсэн ...бодолто, эгээл hайн hайхан ...сэдьхэлтэ хүн—Владимир Ильич Ленинэй нэрэ хадаа агуухэ хүнүүд...нэрэнүүдэй дунда эгээл хүндэтэй, ...үнэтэй нэрэ болонхой.

...вождь, багша Владимир Ильич Ленинэй түрэhөөр 113 жэлэй ойе ...зууряа, совет хүн бүхэн ...багшын арюун hайхан хэрэг илан ...гэжэ омогорхон мэдэрнэ. Тэ...hургаал коммунизм байгуулхын ...тэмсэлдэ ходоодоо найдамтай, за...залуур байха юм. Энээнэй эгээл ...үндэhэниинь — тэрэнэй байгуулhан ...Коммунис партиин сэсэн мэргэн хүтэл...гэжэ тэмдэглээ. Энэ парти ленинэй үзэл сурталда хэлбэришэгүй ...сэхэ, тэрэ hургаалые зохёохы ...этэйгээр хүгжөөжэ, ороноо ленин...хэргы замаар урагшань найдам...гаар хүтэлэн дабшана.

В. И. Ленинэй түрэhөөр 113 жэлэй ...манай республикын ажалшад КПСС-ай ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он) ...Пленумуудэй шиидхэбэринүүдые бэе...лүүлхэ, политическэ болон ажалай дэб...лын оршон байдалда, Буряадай ...АССР-эй 60 жэлэй ойе нэрэтэй соло...гоор угтахын түлөө социалис мүры...сөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байна.

Буряадай АССР хадаа Агуухэ Октябриин аша туhаар партиин ленинскэ национальна политикын бодотоор бэелүүлэгдэhэнэй толотомо гэршэ дүн мүн. ...арадуудай национальна гүрэн түрые ...байгуулха хэрэг Владимир Ильич Ленинэй эшэ үндэhэтэй юм.

Буряадай автономито Совет Социалис Республикын байгуулагдаhанhаа ...hэшо тэбхэр 60 жэл болохонь. Үнгэр...эдэ жэлнүүдэй хугасаада Коммунис партиин болон Совет гүрэнэй саг ...үргэлжын анхарал оролдолгоор, нэн ...түрүүн ород арадай болон бусад арадуудай аха дүүгэй бодото туhаламжаар ...манай орон социально-экономическа болон соёл гэгээрэлэй талаар аргагүй ...ехэ амжалта түйлаа. Эндэ машина бү...тэхэ, авиационно, ашагта малтамал...нуудай, шэлэй, модо бэлэдхэлгын, ...эдеэ хоолой промышленность ...арадай ажахын бусад hалбаринууд ...хүгжөөгдөө. Тиихэдэ олон hалбаритай ...хүдөө ажахы байгуулагдажа, хурдан ...түргэнөөр дэбжээгдэнэ. Ажалшадайнь ...ажабайдал hүудал улам hайжарна, оюун ...бодолойнь хэмжээн улам дээшэлнэ.

...Ингэжэ Буряадай АССР аха дүү республиканууд эбтэй зэтэй бүлэ соо ...хурдан түргэнөөр hалбаран хүгжэжэ, ...хүсэн түгэс промышленностьтай хизаар ...болонон байна. Республикын байгуулагдаха үедэ промышленна 16 бага...хан предприяти байhан юм. Эндэ 800 ...гаран хүдэлмэришэд ажалладаг hэн. ...Тэдэнэй үйлэдбэрилhэн продукци хотын ...хэрэгсээ hургаа саашаа гарадаггүй бэлэй. ...Энэнь граждан дайнай үедэ hандаран, ...эсэ хохидолдо ороод байгаа.

Национальна заха хизаарнуудай хүгжэлтые ороной түбэй районуудай хэмжээндэ гаргаха гэhэн ленинскэ национальна политикые Совет правительство хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ, Буряадай АССР-эй байгуулагдаhан сагhаа хойшо промышленность хүгжөөлгэдэ ехэ мүнгэ зөөри hомолдог болоо. Түрүүшын жэлнүүдтэ 11 миллион түхэриг энэ хэрэгтэ зорюулагдаа. Тэрэ мүнгөөрнь хуушан предприятинууд hэргээгдэжэ, шэнэдхэн hэльбэгдэhэн. Тиихэдэ хэдэн шэнэ, тэрэ тоодо модо хюрөөдэдэг заводууд, Байгалай эрьедэ загаhа олзоборилдог пунктнууд баригдаhан байна. Верхнеудинскда багаханшье hаа, республикада тон хэрэгтэй шудхалаа хэхэ «Механлит» завод баригдаhан юм. 1928 ондо Буряадай промышленна 20 предприяти хүдэлжэ, жэлэй туршада 6 миллион түхэригэй продукци үгөө бэлэй. Түрүүшын табан жэлэй туршада республика дотор, тэрэ үе сагай байдалаар абахада, промышленна предприятинуудай ехэ барилга эхилбэ. Эдэнь бүхэсоюзна удха шанартай байгаа. Тэрэ тоодо ороной Зүүн зүгтэ эгээл томо оньhожоруулагдамал шэлэй завод, паровоз-вагон заhабарилгын завод бодхоогдобо. Арад зон тэрэниие «Буряадай гигант» гэжэ нэрлээ бэлэй. Нэгэ бага хойношог орон дотор эгээл томонуудай нэгэн болохо Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат, талха татадаг ехэ комбинат баригдаба. 1937 ондо промышленна предприятинуудай тоо 140-дэ хүрөө hэн. Дайнай урда тээхи 1940 ондо 1928 онойхидо орходоо үйлэдбэриин гол фонд 320 дахин ургаад байпан. Промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 70 дахин нэмэhэн юм.

Мүнөө үе сагай промышленна хүгжэлтын үндэрhөө гэдэргээ эрьен харахада, республикын 1940 оной амжалта багахан шэнгеэр үзэгдэдэг.

1982 ондо Буряадай промышленность 1 миллиард 683 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилөө. Энэнь дайнай урда тээхи бүхы жэлнүүдтэ гаргагдаhан продукцитай адли болоно. Мүнөө промышленна үйлэдбэриин бүридэлшье хубилан хүгжөө. Эндэ научно-техническэ дэбжэлтэ тодорхойлдог hалбаринуудай продукци гол hуури эзэлнэ. Республика доторнай промышленна 182 нэгэдэл, комбинат болон предприятинууд тоологдоно. Түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ баригдаhан предприятинуудай түхеэрэлгэнүүдынь хуу шахуу шэнэлэн hэльбэгдээ. Тиихэдэ олон предприятинууд гүйсэд шэнэдхэгдэжэ, түрүүшын үйлэдбэриин байдалпаа юуншье үлөөгүй гэжэ хэлэхэдэ болохо. Жэшээлхэдэ, «Электромашина» заводые хуушан «Механлиттай», «Теплоприбор» заводые «Металлширпотребтэй» сасуулхын аргагүй.

Мүнөө Буряад орон дээдэ шатын хүгжэлтэтэй социалис промышленностьтай хизаар болонхой. Энээндэ гэршэ болохо юумэн гэхэдэ, республикада үйлэдбэрилэгдэhэн продукци дэлхэйн хэдэн арбаад оронуудта эльгээгдэнэ. Манай предприятинуудай тэмдэгтэй хэрэгсэлнүүд болон материалнууд аха дүү социалис оронуудта, Ази, Африкын хүгжэжэ байгаа оронуудта, мүн хүгжэнги түгэс промышленностьтай Итали, Франци, ФРГ, Англи, Япон гэхэ мэтэ оронуудта хэрэглэгдэнэ.

1923 онойхитой сасуулан харабал, промышленностиимнай үйлэдбэри 1434 дахин ургаhан байна.

Буряадай промышленна үйлэдбэри табан жэл бүхэндэ хурдан түргэнөөр хүгжэжэ, гансал hүүлэй арбан жэлэй туршада промышленна үйлэдбэриин гол фонд 2 дахин шахуугаар дээшэлбэ.

Тиихэдэ хүдөө ажахын материальна үндэhэ hуури танигдахаар бэшэ болотороо ургаа. 1922 оной тоо бүридхэлэй ёhоор, Буряадай 100 айл бүхэндэ 0,5 плуг, 0,2 сеялкэ, 0,6 жатка хүртэдэг байгаа. Таряашан хүнэй урдаа хараха зэмсэгынь хадуур, хажуур, модон анзапан гэхэ мэтэ хэрэгсэлнүүд бэлэй.

Мүнөө Буряадай колхоз, совхозуудай тарялан дээрэ 10 мянгаад трактор, ороохо таряа хуряаха 3 мянган комбайн, ашаанай 4500 автомашина болон бусад техникэ хүдэлнэ. 1982 ондо ороохо тараан, хартаабха ба бусад ургамалай яhала hайн ургаса хуряагдаа. Хүдөөгэй ажалшад гектар бүриhөө дундаа зэргээр 11,5 центнер ороохо таряа суглуулжа, түсэбөөр хараалагдапан 75 мянган тоннын орондо 90 мянган тонно ороохо таряа гүрэндэ худалдаба. Түсэбhөө 15 мянган тонноор ехэ хартаабха гүрэндэ тушаагдаа. 1982 ондо гүрэндэ hү худалдаха түсэб 106 процент, үндэгэ—104, ноохо—103 процент дүүргэгдэhэн байна.

Республикын арадай ажахын шухала hалбаринуудай нэгэн капитальна барилга болоно. hүүлэй хэдэхэн жэлэй туршада Гусиноозёрскын ГРЭС, Холбоолжоной шулуу нүүрпэнэй уурхай ашаглагдажа эхилээ. Тиихэдэ Түгнын шулуу нүүрhэнэй хэбтэшэ ашаглагдахаар бэлдэгдэжэ захалба. Мүн нэхэмэл гадар хубсаhанай фабрика, Харанхын, Шулуутайн тэжээл бүйлүүлдэг заводууд, Загарайн шубуунай фабрика болон бусад ехэ барилганууд хүдэлжэ байна. Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогай барилга хурдан түргэнөөр бэелүүлэгдэнэ. Республикын газар дээгүүр 524 километр БАМ-ай түмэр замай барилга хэгдэнэ. Мүнөө гол замай 350 километрынь табигдаад байна. Байгалай тоннелиин дотор талын хүдэлмэри дүүрэхэ дүтэлөө. Дэлхэй дээрэ эгээл ута тоннельнүүдэй нэгэн 16 километр утатай Хойто-Муяын тоннелиин барилга үргэлжэлhөөр.

Республикын промышленностьда, хүдөө ажахыда, барилга болон транспортдо олон түрүүшүүл урган гараа. Гансал hүүлэй арбан жэл соо арадай ажахын 20 түрүүшүүл Социалис Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, 9 мянга гаран хүн СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагдаба.

Ажахын болон соёл болбосоролой байгуулалтада амжалта түйлаhанайнгаа түлөө Буряадай АССР Ленинэй, Октябриин Революциин, Арадуудай Хани барисаанай орденуудаар шагнагданхай.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань комплексноор хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дотор республикын хүгжэлтын гол шэглэл тодорхойлогдопон байна.

Мүнөө промышленна үйлэдбэриие үргэдхэхэ, предприятинуудые техническэ талаарнь хангаха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, түхеэрэлгэнүүдые, үйлэдбэриин хүсэнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ, үлүү гаргашануудые усадхаха гэхэ мэтэ зорилгонууд табигдана. Энээнэй ашаар промышленна үйлэдбэриин хэмжээн табан жэл соо 1,3 дахинаар дээшэлжэ, арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада промышленна үйлэдбэриие эрид шууд хүгжөөхэ үндэhэ hуури табигдаха ёhотой.

Владимир Ильич Ленинэй захяа заабаринуудта үнэн сэхэ манай парти үнгэрhэн замайнгаа дүнгүүдые согсолон хаража, коммунизм байгуулха талаар түйлажа байhан амжалтануудаа ерээдүйнгөө зорилгонуудтай жэшэн шалгажа байнхай. Партиин XXVI съезд дээрэ табигдаhан зорилгонууд асари ехэ. Тэдэниие бодотоор бэелүүлхын тулада совет хүнүүд бүри шангаар хүдэлхэ болоно. Экономико хүгжөөлгэдэ түйлагдаhан амжалтануудые партимнай эрилтэ ехэтэйгээр сэгнэн хаража, үшөө шиидхэгдээгүй байпан асуудалнуудые хүшэр хүндэ байдалые эли тодоор шэнжэлжэ, тэрэниие бүримүhэн бэелүүлхэ хэмжээнүүдые абана.

Совет ороной түүхэдэ хүшэр хүндэ сагуудшье яhала олон дайралдаhан. Иимэ юумэн ерээдүйдэшье дайралдажа болохо. Шэнэ харгы замаар урагшаа дабшахада иимэ хүшэр хүндэ сагай тохёолдохонь гайхалтай бэшэ. Гэбэшье хүшэр хүндэ бэрхэшээлнүүдтэй ушархадаа миин нюдөө аняад байхагүй, тэрэниие дабан гаталха зүб харгы зам олохо, тэрэниие илахын тула олониитые элсүүлхэ гээшэ тон шухала гэжэ В. И. Ленин hургадаг hэн. Энэ hайн hайхан заншалыень совет хүнүүд мүнөөшье өөрынгөө ажал хэрэг дээрэ хэрэглэнэ. Тэрэнь КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэри дотор элирхэйлэн тодорхойлогдоо.

Бүхы дэлхэйн ажалшадта жэшээ болон, уласхоорондын социализмын дүлэтэ зула шэнги Совет орон мүнөө хэзээ хэзээнэйхиhээ бата найдамтайгаар, хэлбэришэгүйгөөр урагшаа дабшана. Иимэл даа агуу багша Ленинэй сэсэн мэргэн hургаалай барагдашагүй, hүнэшэгүй хүсэн. Ленинизмын хубилган шэнэдхэхы үүргэ эндэhээ бадаран туяарна.

«АГУУЕХЭ ҮҮСХЭЛ» ҮРГЭЛЖЭЛhӨӨР

Апрель hарада Эхэ орон доторнай коммунис субботник үнгэргэдэг hайн hайхан заншал тогтоогдонхой. Коммунис ажалай бүхэсоюзна hайндэртэ олон миллион совет хүнүүд эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсадаг юм. Тэдэнэр hайхан сэдьхэлээрээ, урма зоригтойгоор хүдэлжэ, бүгэдэ ниитын хэрэгтэ туhа нэмэри оруулжа, агууехэ Ленинэй захяа заабаринуудта манай баатарлиг, революционно болон ажалай hайн hайхан ёhо заншалнуудта үнэн сэхэ байhанаа үшөө дахин гэршэлэн харуулна.

Коммунис субботник бүхэн Эхэ оронхоймнай, арад зоноймнай түүхын дурасхаалта үдэрнүүд болоно. Арад зоной өөhэдынь үүсхэлээр ажалай энэ hайндэрэй мүндэлжэ, хүсэеэ абан дэлгэржэ байха үедэ Владимир Ильич Ленин тэрэниие «агууехэ үүсхэл» гэжэ нэрлээ бэлэй.

Революциин агууехэ вождь энэ үүсхэлые үндэрөөр сэгнэжэ, айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ тоолоhон юм. Ажалай журамай, тэрэнэй эмхидхэлэй шэнэ онол арга гэжэ тэмдэглээд, ажалшадай аша туhа ехэтэй эдэбхи хэшээлтэй үүсхэлыень сэдьхэлээ ханангяар, урма баяртайгаар угтан абаад, саг үргэлжэ ажаглан харадаг, шэнжэлдэг байгаа. 1919 оной июниин hүүл багта Владимир Ильич Ленин «Агуухэ үүсхэл» гэhэн гайхамшагта зохёолоо бэшээ hэн. Энэ хэрэгые Улаан Армиин сэрэгшэдэй баатаршалгатай сасуулжа, иигэжэ тэмдэглээ бэлэй; «Дайн сэрэгэй тылдэ ажаллажа байhан хүдэлмэришэдэй гаргаhан баатаршалга бага бэшээр анхарагдаха зэргэтэй. Хүдэлмэришэдэй өөhэдынь үүсхэлээр эмхидхэгдэhэн коммунис субботнигууд түйлэй ехэ удха шанартай хэрэг болоно».

Тэрэ үедэ коммунис субботнигуудые үнгэргэлгэ айхабтар ехэ удха шанартай байхаhаа гадна, эгээл харюусалгата, бодото зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ тон ехэ туhа нэмэри хүргэпэн, оруулhан байна. Эхэ ороноо харата дайсадhаа хамгаалан абархын тулада баатарлигаар тэмсэжэ ябаhан Улаан Армида түргэн зуура туhа хүргэжэ, хүл дээрээ гаража ядажа байhан ороноо үлэсхэлэн зоболонhоо, hандаралhаа хамгаалжа, ажахыень hэргээн хүгжөөлгэдэ, социалис шэнэ хубилалтануудые түйлаха хэрэгтэ Агуухэ үүсхэл аргагүй ехэ аша туhа, нүлөө үзүүлhэн юм.

Тиигэжэ агууехэ үүсхэл ута наhатай, арюун hайхан түүхэтэй болопон байна.

Хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэ коммунис субботник бүри үргэн дэлисэтэйгээр бадаран дэлгэрнэ. Бүхэсоюзна коммунис субботнигуудта үргэн ниитэ ажалшан арад улам мэдэрэл ехэтэйгээр, эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, агууехэ үүсхэлэй ленинскэ үзэл бодолнуудта үнэн сэхэ байhанаа элирхэйлэн харуулна.

Түрүүшын коммунис субботнигуудай үнгэргэгдэhэнhөө хойшо 60 гаран жэл болобо. Энэ хугасаа соо манай ороной, мүн совет арадай ажабайдалда айхабтар ехэ хубилалтанууд хэгдээ. Гэбэшье хэдэн олон миллион ажалшадай ажалай арюун hайхан үүсхэл бүхы орон доторнай улам эршэтэйгээр дэлгэрнэ. Совет хүн зон үнэн шударгы ажалаараа социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, Эхэ оронойнгоо бүри хүсэн түгэс болохын тула эсэшэ сусашагүйгөөр, эршэмтэй шангаар хүдэлнэ.

1919 оной апрелиин 12-то үнгэргэгдэhэн түрүүшын субботнигто Москва-Сортировочная гэжэ деподо оройдоол 15 хүнэй үүсхэл гарган хүдэлhэн байгаа hаань, 1982 оной апрелиин 17-ой ленинскэ коммунис субботнигто 155 миллионhоо дээшэ хүн хабаадаhан байна. hайн дураар хэгдэдэг ажалай экономическа ашаг үрэнь айхабтар ехээр урган нэмэнэ. 1981 оной бүхэсоюзна коммунис субботнигой үедэ аргагүй ехэ ажал хэгдэжэ, табан жэлэй жасада 178 миллион түхэриг оруулагдаhан байгаа hаа, 1982 ондо энэнь 180 миллион түхэригтэ хүрэпэн гээшэ.

Коммунис субботник үнгэргэхэ талаар патриотическа үүсхэл Буряадай республикын ажалшадай зүрхөө халуунаар дэмжэгдэжэ, үргэнөөр дэлгэрэнхэй. 1982 оной апрелиин 17-ной бүхэсоюзна коммунис субботнигто Буряад ороной 522 мянга гаран хүн хабаадалсажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада 966 мянган түхэриг оруулаа. СССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан субботник 1982 оной декабриин 18-да үнгэргэгдөө hэн. Эндэ 493.800 шахуу хүн хабаадалсажа, табан жэлэй жасада 912.200 гаран түхэриг ороhон байха юм. Субботнигой үедэ олонхи ажалша коллективууд ажалай бүтээсын үндэр амжалта түйлаа. Диилэнхидээ алмагдаhан түүхэй эд болон материалнуудаар продукци үйлэдбэрилэн гаргана. Коммунис субботнигуудай үедэ олдоhон мүнгэн зөөри обществын эгээл шухала эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ зорюулагдана. Тэрэ мүнгөөрнь онкологическа эрдэм шэнжэлэлгын Бүхэсоюзна түб, кардиологическа эрдэм шэнжэлэлгын Бүхэсоюзна түб, олон тоото hургуули, больница, поликлиникэнүүд баригдаа. 1982 оной апрелиин 17-ой субботнигто олдоhон мүнгэн зөөри эхэнүүд болон хүүгэдые хамгаалга, дайнай болон ажалай ветерануудые эмнэлгэ саашадань hайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаhан байна.

Манай түсэбүүдэй, манай үйлэдбэриин зорилгонуудай улам үргэдхэхэ бүри «эдэ зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ хабаадаха дуратайшуул улам олошорхо, тэдэнэй олон миллионуудынь бэеэ даагаад энээндэ хабаадуулагдаха ёhотой» гээд В. И. Ленин онсолон тэмдэглэhэн байха юм. Хүн зоной эдэбхи үүсхэлые бодотоор хүгжөөн бадараажа, хүсэ шадалынь элсүүлэн хэрэглэхэ арга нүхэсэл коммунис субботнигууд болоно.

Бүхэсоюзна коммунис субботник бүхы совет хүнүүдэй, тэрэ тоодо манай республикын ажалшадай габшагай ажалай пайндэр болохо байhаниинь найдамтай.

СОФИ. Болгарнин ниислэлдэ В. И. Ленинэй табигдаhан хүшөө.

ТАСС-ай фотохроника.

ТОО, БАРИМТАНУУД

1919 оной майн 10-да ниитэ субботник үнгэргэгдэhэн байна. Эндэ 205 хүн хабаадалсажа, 4 паровоз, 16 вагон заhабарилагдаба. Тиихэдэ 155 тонно элдэб янзын ашаан зөөгдэhэн юм. Энээн тухай «Правда» газетэ майн 17-до тунхаглагдаhан «Революционноор хэгдэhэн хүдэлмэри (коммунис суббота)» гэжэ статья дотор хөөрөө бэлэй. Эндэ хүдэлмэришэд ажалай юрын бүтээсые 2—2,5 дахин үлүүлhэн байна.

* * *

Май, июнь hарануудта «Правда» газетэ Москвада, Тверидэ, Саратовта болон бусад газарта үргэн ниитэ хүн зоной хабаадалгатай субботнигуудай үнгэргэгдэhэн тухай мэдээсэбэ. Эдэ ажалай жэшээнүүдые hажаан дабтахаар гэжэ газетэ бэшээ hэн.

* * *

1920 оной майн 1-дэ уласхоорондын пролетариадай hайн... рэй үедэ Бүхэроссин субботник үнгэргэгдэжэ, арад түмэнэй эршэтэ ажалай ёhотой жагсаал болоо hэн. Эндэ 15 миллион шахуу хүн хабаадалсаба. Багсаамжалан тодорхойлhоной ёhоор 237 миллион түхэригэй хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэhэн байна.

* * *

1920 оной майда РКП(б)-гэй Центральна Комитет Коммунис субботник тухай дүрим зохёогоо hэн.

* * *

Коммунис субботнигой үедэ ажалай бүтээсэ айхабтар ехээр дээшэлнэ. Энэ хадаа бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай. Тэрэниие бодото коммунизмын эхин гэжэ Владимир Ильич Ленин үндэрөөр сэгнээ hэн.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

Ленинскэ үзэл сурталай ...сари ехэ революционно-ху...билгахы хүсэн манай дэл...хэй дээрэ үргэн ниитын ажа...бaйдалан хурдан түргэн хүг...жэлтын эшэ үндэhэниинь бо...лохо, мүнөө үе сагай бурь...лма үнлэ хэрэгүүд дээрэ ...үн гүнзэгыгөөр тайлбарилан ...элирхэйлэгдэнэ. Дэлхэйн со...циалис хани нүхэсэлэй оро...нуудай хүгжэлтэдэ үндэпэ...эн энэ хубилалтые бүри ...гүйсэд дүүрэнээр харуулжа ...болоно. Социалис нациинуу...дай харилсан туhаламсалгын ...талаар агууехэ Ленинэй hур...гаал заабаринуудые аха дүү ...гүрэнүүд бодото хэрэг дээ...рэнь бэелүүлжэ байнхай. Тии...гэдэ ленинизм дэлхэйн ка...питалис оронуудтахи хүдэл...мэришэн ангиин хүдэлөөнэй ...хүсэтэ дэбжэлтэтэй нягта ...холбоотой. Ленинэй үзэл сур...талай нүлөө доро империа...лизмын колониальна систе...мэ бусалтагүйгөөр бутаран ...сороо. Колониинуудай бай...hан газар нютагуудта мүнөө ...hээ даанхай олон гүрэн бии ...болоо.

Дэлхэйн ангиин хүсэнүүдэй ...тэмсэл социализмын аша туhаар хубилан хүгжэнэ. Тү...ба дэлхэйн хүгжэлтын гол ...шэглэлые мүнөө үе сагай ...революционно шухала гурбан хүсэн тодорхойлно. Энэ хадаа дэлхэйн социалис системэ, уласхоорондын пролетариат болон национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөн болоно.

Социальна хүгжэлтэдэ оруулhан В. И. Ленинэй агууехэ хубита хадаа уласхоорондын коммунис хүдэлөөе бүридүүлэн хүтэлбэрилхэ талаар тэрэнэй эсэшэ сусашагүй ажал ябуулга байhан гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ хүдэлөөн дэлхэй дээрэхи эгээл нүлөө ехэтэй мүнөө үе сагай үзэл сурталай hургаал заабари мүн. Дэлхэйн хүсэнүүдэй тэнсүүри үндэhөөрөө хубилханхай. Энээнhээ уламжалан уласхоорондын харилсаанай бүхы гуримда гүнзэгы ехэ хубилалтанууд болоно байна. Дэлхэй дээрэ социальна дэбжэлтэ түйлахын, арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ манай партии эсэшэ сусашагүй ажал ябуулна.

«Хүн түрэлтэнэй обществын хүгжэлтын эрхэ байдалда» дай жүрөөдэдэг империалис политика hаад түбэг татана гэжэ В. И. Ленин гүнзэгыгөөр шэнжэлэн харуулhан байна. Ленинэй энэ захяа заабаринууд мүнөө үе сагта улам ехэ удха шанартай болонхой. Гүрэнүүдэй хоорондо эб найрамдал хангажа, тэдэнэй буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргаха политикые хизаарлаха гээшэ бүхы арадуудай эрилтэдэ харюусана. Милитаризмын болон хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү уласхоорондын түрүү үзэлтэ хүсэнүүдэй тэмсэл эб найрамдал хангаха хэрэгтэ туhалха байха гэhэн Ленин багшын захяа заабари мүнөө үе сагай ажабайдалай тугынь болоо. Энэ юун дээрэhээ харагданаб гэхэдэ, hүүлэй үедэ империализмын ээрхэг түримхэй ябуулганууд улам үргэдэжэ, аюултан болоно байна. Мүнөө Америкын захиргаанай гадаадын политикын ажал ябуулгада аюулта hэдэлгэнүүд улам олошороо.

Уласхоорондын байдалай шахардуу шанга болохо ябадалда буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргалга нилээд ехэ нүлөө үзүүлхэhээ гадна, hүүлэй үедэ бүри аймшагтай шэнэ шатадаа оробо. Дэлхэйн бүхы хубинуудта ядерна элдэб түхэлэй, мүн юрын буу зэбсэгүүд тодхогдожо, сэрэгэй элдэб ябуулганууд үргэдэнэ.

Уласхоорондын байдал улам орёо, шахардуу шанга боложо, нэн түрүүн ядерна буу зэбсэгэй аюул ехэ болоно байна.

Иимэ эрхэ байдалда Советскэ Союзай, аха дүү социалис оронуудай гадаадын эб найрамдалта политика дайнай аюулые зайсуулан сарагажа, амгалан байдал бэхижүүлхэ талаар ехэ үүргэ дүүргэнэ. Иимэ тэмсэлэй үедэ уласхоорондын шахардуу байдалые hуларуулжа, социальна ондо ондоо байгуулалтатай оронуудай хоорондо таарамжатай зохид харилсаа хүгжөөхын түлөө тэмсэл улам түргэнөөр үргэдэжэ байна.

Уласхоорондын асуудалаар партиин XXVI съездын абаhан шиидхэбэринүүд бодото ажабайдалда хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Дунда зэргын зайда буудагдаха ядерна шэнэ ракетэнүүдые хуряан абаха талаар совет дурадхалнууд бүхы дэлхэйн олониитын дунда hайшаан дэмжэгдэнэ.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдалые hуларуулхын түлөө тэмсэлдэ 1983 он онсо үүргэ дүүргэхэ ёhотой. Уласхоорондын байдалай саашанхи хүгжэлтэдэ ойрын жэлнүүд шиидхэхы удха шанартай байжа болохо. Юуб гэхэдэ, мүнөө асуудал иигэжэ табигдана: эб найрамдалай тала баримталагшад мүнөө дэлхэйдэ болоно байhан үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтын саашанхи шэглэлые хубилгажа шадаха гү, али империализмын дэлхэйе эзэмдэн зонхилхо хүсэл эрмэлзэлhээ эшэ үндэhэтэй аюулта байдал уласхоорондын харилсаануудта саг зуураар булиха гү гэhэн асуудал табигдаад байна.

Байгша ондо Америкын Холбоото Штадууд Баруун Европодо дунда зэргын зайда буудагдаха шэнэ 600 ядерна ракетэ тараан тодхохоор түсэблэнэ. Энэнь Европодо сэрэгэй хүсэнүүдэй тэнсүүриие, мүн СССР США хоёрой хоорондохи стратегическэ хүсэнүүдэй адлирхуу тогтонижоhон байдалые эбдэжэ, баруун оронуудые булюу байдалтай болгохо гэhэн зорилготой.

Советскэ Союзай болон Варшавска Договортоородог бусад оронуудай газар дээрэхи түхеэрэлгэнүүдые ядерна буу зэбсэгэй хүсөөр түрүүлэн добтолон бута сохихо гэhэн заабари американ зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ үгтэhэн байна. Американ ядерна заналтын урда Советскэ Союзай иимэ буу зэбсэгыень хуряалгаха зорилготойгоор «бэеэ хамгаалха шэнэ тодорхойлолто» тухай Рейган hаяхан соносхобо. Тиигэжэ ядерна зүришэлдөөнэй зам тээшэ үшөө нэгэ аюулта алхам хүүлхые американ захиргаан баадхана ха юм.

Иимэ эрхэ байдалда «Правдын» корреспондентын асуудалнуудта нүхэр Ю. В. Андроповой үгэhэн харюунууд уласхоорондын олониитын зүрхөө халуунаар hайшаагдаа. Гүрэнэй болон политическэ ажал ябуулагшад, газетэнүүдэй шэнжэлэгшэд газетэнүүдтэ бэшэхэдээ, радио болон телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ Ю. В. Андроповой үгэhэн харюунууд дэлхэйн хүн зоной хуби заяанда ухаатайгаар, бодолтойгоор хандаhан үшөө нэгэ гэршэ гэжэ тэмдэглэбэ. Мүнөө үедэ сэрэгэй стратегическэ хүсэнэй талаар адлирхуу байдал дэлхэйн эб найрамдалай найдамтай түшэг тулгуури болоно.

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ тодорхойлогдожо, уласхоорондын асуудалаар баталан абтаhан хараа шугамые совет хүнүүд халуунаар дэмжэн hайшаана. Эб найрамдалые найдамтайгаар хамгаалха талаар бодото ажабайдалтай холбоотой, таарамжатай зохид үүсхэл Советскэ Союз гаргажа, эб найрамдалда дуратай ленинскэ хараа шугамые тодорхойгоор, үнэн сэхээр бэелүүлнэ.

ЭНЭ ХУУДАhАНАЙ МАТЕРИАЛНУУДЫЕ КПСС-эй ОБКОМОЙ ЛЕКТОРНУУДЭЙ БҮЛЭГ БЭЛДЭБЭ.

ПОЭТ—ТҮРЭЛ НЮТАГТАА

Һайхан Хужар тосхоной соёлой байшан соо хүн зон олоороо суглараба. Тэдэнэй дунда малшад, механизаторнууд, барилгашад, алба хаагшад болон һургуулиин ахамад классуудай һурагшад бии байба. Эдэ бүгэдэ хүн зон нютагайнгаа хүбүүн, Буряадай мэдээжэ поэт Лопсон Тапхаевтай уулзажа, зохёохы хүдэлмэри тухай тоосоо шагнахаяа ерэһэн байгаа.

Түнхэнэй совхозой соёлой комплексые даагша Ш. Д. Байминов энэ уулзалгые нээжэ, поэт хүбүүндэ үгэ үгэһэн байна. Илангаяа һүүлэй үедэ хэһэн ехэ хүдэлмэри тухайгаа тэрэ дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Мүн мүнөө үедэ юу бэшэжэ, саашадаа ямар түсэбтэй байһанаа хөөрэһэн байна. Илангаяа «Еохор» гэжэ шэнэ поэмэ соохоо хэсэгүүдые уншахадань, нютагайхидынь ехэтэ һонирхон, халуун альга ташалгаар амаршалаа.

Мүн энэ уулзалгада Мүнхэ-Сарьдагай нэрэмжэтэ уран зохёолой нэгэдэлэй гэшүүд — түс совхозой директор, прозаик Владимир Жамсаранович Сыренов, нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ поэт Борис Балданович Сыренов, партиин райкомой инструктор прозаик Баатар Дашиевич Романов гэгшэд хабаадалсаба.

Зал соо һуугшад нютагайнгаа поэт хүбүүндэ олон асуудалтайгаар хандажа, һонирхоһон юумэеэ мэдэжэ абаа. Уулзалгын түгэсхэлдэ совхозой үйлэдбэриин ветеран, ан. хандаа ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн байһан Б. Р. Сыбенов үгэ абажа, нютагайнгаа бэлигтэй хүбүүндэ гуурһаа улам хурсадхан, үшөө эрхим зохёолнуудые бэшэхыень үреэгээ.

Бэлигтэй поэт нютагайхидайнгаа нигэжэ хани халуунаар угтаһанайнь түлөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэжэ, ажалдаа ехэ амжалтануудые туйлахыень хүсэбэ.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ХЭБЭД НОМХОН ХЭЖЭНГЭЭР

Хэжэнгын районой түбэй соёлой байшан соо соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн тээмэндэ үнгэрөө. 1982 ондо, мүн энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда туйлаһан хүдэлмэриин дүнгүүд тухай элидхэл арадай депутадуудай Хэжэнгын райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагша Л. В. Лоскутникова хэһэн байна. Соёлой гуламтануудай хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа, түбэй гуримаар хүдэлдэг клубуудай туйлаһан амжалтанууд, мүн ерээдүйн түсэбүүд тушаа элидхэлшэ тогтоо.

Загаһатын соёлой байшангай директор Д. Ц. Жалсанова, Эдэрмэгэй хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин оагша С. Д. Дашиева, Могсохоной соёлой байшангай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ В. Н. Михайлов болон бусад нүхэд хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай хөөрөө. Тиихэдэ Дээдэ-Хэжэнгын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Ц. Б. Золтоев, «50 лет Октября» совхозой парткомой секретарь В. Ц. Дубшанов гэгшэд элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан байна. Мүн зүблөөнэй хүдэлмэридэ Буряадай АССР-эй соёлой министр Д. З. Жалсараев, КПСС-эй Хэжэнгын райкомой секретарь В. Б. Балданов гэгшэд хабаадаа.

СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ үнгэргэгдэһэн социалис мүрысөөндэ соёлой таһаг илаһан, мүн 1982 оной дүнгүүдээр районой клубна эмхи зургаануудай, уран һайханай коллективүүдэй хүдэлмэри эрхим сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна. Энэ соёлой таһагта Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан туг ба мүнгэн шан барюулагдаа. Удаань эрхим хүнүүд тусхай шангуудта хүртэбэ. СССР-эй Соёлой министерствын отличнигай тэмдэгээр Загаһатын соёлой байшангай директор Д. Ц. Жалсанова, Хүндэлэлэй грамотануудаар Иннокентьевкэ тосхоной библиотекарь Н. Д. Кондратьева, Худанай Үртөө тосхоной библиотекарь М. Ц. Балданова гэгшэд шагнагдаа.

Зүблөөнэй түгэсхэлдэ ехэ концерт болоо.

Район дотор үнгэргэгдэдэг экономикын болон соёлой үдэрнүүд ажахынуудта заншалта болонхой. Бүхы шахуу совхозуудта, мүн хоёр леспромхоздо ажалай амжалтануудта зорюулагдаһан, мүн арад зоной бэлиг шадабариие гэршэлһэн һайндэрнүүд үнгэргэгдөө. Эдэ үдэрнүүд СССР-эй агуу ойн хүндэлэлдэ, мүн Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдана.

...Районой түбэй соёлой байшангай зал соо хүн зон багтахаар бэшэ олон байба. Энэ үдэр районой хоёр томо эмхи зургаанда, нэрлэбэл, «Сельхозтехника» гэжэ районой нэгэдэлдэ, мүн арадай гэгээрэлэй таһагта экономикын болон соёлой үдэрнүүд эмхидхэгдээ бшуу. Ажал хэрэгүүд тухайгаа «Сельхозтехника» нэгэдэлэй отделениие эрхилэгшэ Д. Б. Цыренжапов, районой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша В. Ц. Дашинимаев гэгшэд элидхэбэ. Энэ үдэшын баяр ёһололой хубиин түгэсхэлдэ эрхим хүдэлмэришэдтэ, түрүү ажалшадта КПСС-эй райкомой ба арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотанууд, гарай бэлэгүүдтэйгээр барюулагдаа. Тэдэнэй дунда «Сельхозтехника» нэгэдэлэй эрхим түлөөлэгшэд — жолоошод А. Н. Мясников А. И. Семенов хоёр, мастер М. Ж. Федоров, складые даагша Г. Ж. Бальжинимаева, моторист Б. Р. Базаров гэгшэд шагнагдаа.

Районой гэгээрэлэй таһагай түрүү хүдэлмэрилэгшэд — инспектор Н. И. Булгатова, хүүгэдэй саадай хүгжэмэй хүтэлбэрилэгшэд В. П. Ильина, УПК-гай мастер Д. Б. Гомбоев, ахамад бухгалтерай орлогшо М. Я. Иванова, «Сэсэг» гэжэ хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ Ч. В. Рандалова гэгшэд мүн лэ шагнагдаба.

Удаань Эхэ орон тухай үгэнүүд ханхинажа, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй уран һайханай коллективэй концерт эхилбэ. Буряад дэгэлтэй хүнүүд сценэ дээрэ гаража, «Найрай наадан» гэжэ ёохор хатарбад. Монгол студент Даваагийн Түмэрчулуун амаршалгын хатарые найруулан табяа. Өөрынгөө зохёоһон «Есть ты во всем» гэжэ шүлэгөө токарь Николай Беримов уншаа. А. Алексеевэй «Якутяночка» гэжэ дууе слесарь Дугар Жапов ород, яхад хэлэн дээрэ дуулажа, бултанда һайшаагдаба. Эхэнэрнүүдэй, эрэшүүлэй ансамбльнууд буряад һайхан дуунуудые дуулаа («Буряад орон», «Хэжэнгымнай долгинууд»). Илангаяа Барадий Цыдыповэй, Долгорма ба Даша-Доржо Цыренжаповтанай дуулахада, эндэ суглараашад халуунаар угтаһан байна. А. Андреевэй «Инаг дураяа гамнаарай» гэһэн дууе Должидма Сандакова нарихан хоолойгоор ханхинуулба. Коллективэйнгээ концертын түгэсхэлдэ Ч. Павловай «Түрэл дайда» тухай дууе хоорто хабаадагшад зохидоор дуулаһан байна.

Тэрэнэй һүүлдэ районой гэгээрэлэй таһагай уран һайханай коллективэй концерт харагшадай анхаралда дурадхагдаба. И. Дамирановай «Моя Бурятия», («Буряад оромни»), «Ашата Ленинэй бодол юм» гэһэн дуунуудые хоор хормейстер Л. Б. Дамдинжаповагай хүтэлбэри доро дуулаба. Арадуудай хани барисаан тухай хэлэгдэһэн үгэнүүдые дэмжэн, «Сэсэг» гэжэ хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ Ешима Жамбалова украин хатарые уян гоёор гүйсэдхэбэ. Тиихэдэ шог ёгто хатарые В. Ильина Г. Иванова хоёрой гүйсэдхэхэдэ, харагшад ехэ хүхилдэбэ. Юуб гэхэдэ, кадриль гуримай ород энэ хатарые тэдэнэр шадамар бэрхээр гүйсэдхөө ха юм.

«Снегопад» гэжэ дуун бултанай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгөө ёһотой. Элдэб гоёнууд сэсэгүүдтэй пулаадуудые хэдэрһэн М. Павлова Т. Иванова хоёр сценын захада һуужа, гуниг түрүүлэн энэ дууе дуулаа.

Түрэл дайдын гоё һайханиие лимбын аялганууд магтан түүрээнэ. Хүүгэдэй спортивна һургуулиин директор В. Б. Дамдинов лимбэ дээрэ буряад аялгануудые наадаба. Б. Цырендашиевай «Дуран тухай дуу» эхэнэрнүүдэй трио гоёор дуулаа гэжэ тэмдэглэхээр.

М. Осодоевой «Хоёр шарай» гэжэ шогтой хүхюун сценкэдэ хүүгэдэй театрай хүтэлбэрилэгшэ, районой Пионернүүдэй байшангай хүдэлмэрилэгшэ С. С. Цыренова, багшанар А. Ц. Золтоев, Д. Ж. Жигмитов гэгшэд хабаадаа. Д. Улзытуевай «Аханартаа» гэһэн шүлэгые С. С. Цыренова уран гоёор уншаба.

В. Пантаевай «Арбан табанай һара» гэжэ дууе харагшад халуун альга ташалгаар угтаа. Хүүгэдэй спортивна һургуулиин тренер, һур харбалгаар СССР-эй спортын мастер Цырен Дулма Доржиева энэ дууһаа гадна Б. Цырендашиевай «Уулзалга», мүн Батсүхын «Гайхамаараа» гэһэн дуунуудые һайхан хоолойгоор хангюурдаба. Концертдэ хабаадагшадай А. Андреевэй «Түрэл нютаг тухай дууе» хамта дуулахада, зал соо һуугшад тэдэниие дэмжэн, баһал дуулалсаа.

Концертын һонин программые, коллективүүдэй урган бэлиг шадабариие, эбтэй эетэйгээр хүдэлдэг, амардаг, сүлөөтэй сагаа үнгэргэдэг байдалые энэ үдэшэ гэршэлээ. Фойе соо эмхидхэгдэһэн выставкэнууд эдэ коллективүүдэй туйлаһан амжалтанууд, түрүү хүнүүд тухай хөөрэнэ. Эдэ коллективүүдэй уран һайханай хүтэлбэрилэгшэд, хормейстернүүд Р. Ц. Дамбаринчинова, Л. Б. Дамдинжапова гэгшэдэй габьяа тон ехэ гэжэ тэмдэглэхээр.

Үнэхөөрөө нигэжэ элдэб эмхи зургаануудай уран һайханай коллективүүд уран бэлигээрээ бултаниие баярлуулжа байна.

Б. ДЫМБРЫЛОВА,
манай корр.

Ярууныи районой залуу шэнэ багшанар олон ерээ. Хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулида Нелли Александровна Хамарханова түрүүшынгээ жэлдэ амжалтатайгаар ажаллажа байна. Сольфеджиогой хэшээлнүүдые тэрэ хүүгэдтэ заажа байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. А. Хамарханова хэшээлэйнгээ үедэ.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ХАНИ БАРИСААНАЙ КОНЦЕРТ

Буряадай Гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай байшан соо Буряадай ба Эстониин оперо болон баледэй театрнуудай артистнуудай Хани барисаанай концерт паяхан болобо.

Залуу дуушадай Бүхэсоюзна конкурсын лауреат Б. Бороев Эхэ һайхан ороноёгоо тала дайдые магтаһан «Түрэл хизаар оромни» гэһэн дуугаар энэ концертые нээбэ. Удаань Б. Цырендашиевай «Түрүүшын дуран» гэһэн дуу гүйсэдхэжэ, һайшаал магтаалда хүртөө һэн.

Энэ үдэшэ Г. Маланова, Г. Багадаев, Л. Могелицкая, Буряадай АССР-эй габьяата артистнууд Ю. Шевченко, Г. Абияки, вокалистнуудай Глинкын нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна конкурсын лауреат В. Бальжинимаев, С. Дашицыренова, С. Павленко, С. Бадмаев, О. Аюрова, РСФСР-эй арадай артист Д. Дашиев, Буряадай АССР-эй габьяата артистка О. Миронова гэгшэд буряад, ород мүнөө үеын ба арадай урданай дуунуудые, романснуудые бэрхээр гүйсэдхэжэ, харагшадые баясуулаа.

Эстониһоо ерэһэн манай айлшан, гүрэнэй оперо болон баледэй «Эстония» гэжэ академическэ театрай солист, СССР-эй арадай артист Хендрик Крумм Мельхаузенай «Отчий дом», Куртисай найруулһан «Ты которая не плачешь» гэжэ итальян арадай дуунуудые гүйсэдхөө.

Хендрик Крумм Буряадай ниислэл хотодо айлшалха үедөө Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй театрта Бизегэй «Кармен» гэжэ оперодо Хозе гэгшын, Вердиин «Аттила» гэжэ оперодо Фроестын рольнуудта наадажа, бэлиг шадабаряа улаан-үдынхидтэ харуулба.

Тээмэндэ Густав Эрнесаксын хүтэлбэрилдэг Эстониин гүрэнэй эрэшүүлэй академическэ хоорой гүйсэдхэһэн дуунууд концертнэ зал соо сууряатажа байгаа һэн. Нёдондо Эстониин ССР-эй арадай артист Мати Пальм, залуу дуушан Хельви Раамат гэгшэдэй дуунуудтай Буряадай харагшад танилсаа. Саадахи жэлынь, 1981 ондо Буряадай оперын эрхим дуушад СССР-эй арадай артист К. Базарсадаев, РСФСР-эй арадай артистнууд Д. Дашиев, Л. Левченко гэгшэдэй гастроли Эстонидо ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө һэн.

Х. СОКТОЕВ.

ЮРИЙ ЗАХАРЕВ
ТҮЙЛАЛТАН

Энэ эдир залуу наһандаа али бүхы мүрысөөндэ хабаадахадаа яагаад, ямар ушар шалтагаанаар дэлхэйн рекорднуудые тогтооно гээшэбта? — гэжэ Сэрэгэй хэлхеэ холбооной дээдэ училищиин курсант Юрий Захаревичһэа асуухадань, тэрэ уриханаар энеэбхилэн, Давид Ригертын хэлэһэн үгэнүүдые дабтадаг юм: «Огторгой тэнгэриһээ хүсэ абаһан хүм даа» 1982 ондо совет хүндэ атледүүд дэлхэйн рекорднуудай таблицада 41 заһабари оруулһан байгаа. Хоёр шэгнүүртэ — 100 килограмм, мүн 110 килограмм хүрэтэр — мүрысэхэдөө, Захаревич 13 рекорд тогтооһон байха юм.

— 1984 оной Олимпиадада хабаадаха гээшэ минии гол зорилго болоно, — гэжэ Захаревич хэлэнэ.

— Гансал хабаадаха гэжэ гү?

— Илалта туйлахын тула хабаадаха!

Юрий 1963 ондо түрэһэн юм. Мүнөө тэрэ залуушуулай дунда дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө үшөөл мүрысэхэ аргатай. Хоёр жэлэй урда тээ тэрэ залуушуулай дунда дэлхэйн чемпионадта хабаадахадаа, олимпийскэ чемпион Юрик Варданянай туйлалтые үлүүлээ һэн. Залуушуулай дунда дэлхэйн хэды рекорд тогтоохоноо тэрэ тооеньшье алдаа хэбэртэй. Тэдэнэй 22-ынь ехэшүүлэй туйлалтануудһаа үлүү байһан юм гэжэ тэрэ хэлэнэ.

СССР-эй суглуулагдамал командада ородог нүхэрынь, дэлхэйн эгээл хүсэтэй штангист Анатолий Писаренко Захаревич тухай игэжэ хэлэнэ: «Энэмнай ехэ бэлигтэй хүн юм. Тэрэ туйлай хүндэ штангые наадажа байһан юм шэнгеэр үргэдэг. Штанга үргэлгэ тэрэнэй сэдьхэл бодолые ханаадаг байна гэжэ хэлэлтэй. Хүсэ шадалайнгаа талаар Юрий Захаревич Варданянһаа үлүү байна. Бидэнэй олонхид ехэ һорилго бэлэдхэл хэжэ, рекорднуудые тогтооходомнай, харин тэрэ наадажа байһан юм шэнгеэр үргэжэрхидэг. Юрэдөөл, Захаревич штанга үргэхэ гэжэ түрэһэн хүн болоно гээд хэлэхэ байнаб».

Үнэхөөрөөшье, Захаревич «бурханай табисуураар» гараха түрэхэһөө иимэ хүсэтэй байгаа юм гү? Үгы, хүнүүд хүсэтэйгөөр түрэдэггүй. Ехэ һорилго бэлэдхэл хэжэ, хүсэтэй болодог.

...Арбан жэлэй урда тээ Ульяновска областиин Димитровград хотын спортын клубай хүндэ атлетикын секцидэ аха дүүнэр Захаревичүүд ерээ һэн. Тиихэдэ Василий 13-тай, харин Юрий 10-тай байгаа. Ахайнь һорилгодо ябэхын тула тренер менков Юрие һэн. Василий спо болохо ёһотой даһан байгаа. ахаяа ахижа, матив урид дү Спортын намта тухай Юрий нэ:

— Би үетэн н шадалаараа бул һэм. Гимнастикад тай байгааб, тэрэ хэ гэжэ бодомжо хаб. Гэбэшье Ва намайе хүндэ ат цидэ асараа һэн, һээ хойшо үдэр ерэдэг болобоб, дуратай, энэрхы хэлтэй, бэрхэ м тренер Виктор хүтэлбэри доро лэдхэл хэхэ золго Тэрэ үлүүсэ ехэ да үргүүлдэггүй ды һорилго хэһэ амаруулдаг бэлэй, би гол түлэб ст наададаг, бассейн мардаг һэм. Ондо штанга үргэхыень тренертээ мүры хоб. Урган ехэ бо туйлаһан үрэ дү мээ һааб даа...

Мүнөө Захаре тиметр үндэртэй, грамм шэгнүүртэй үргэхэһөө гадна, теннис, волейбол сейн соо тамарх ябаха дуратай юм.

Хүндэ атлетикы рондын федерац дент Готфрид Ш атлетическэ спорт тухай хэлэхэдээ, дүнгүүд айхабтар тэдэниие үлүүлхэ һан спортсменүүд дэлхэ ушартай бо тэмдэглээ һэн. Хү нүүд лэ дэлхэйн ш нуудые тогтоохо ба Захаревич иимэ с дэй нэгэниинь бо һанагдана.

. . .

Дээрэ хэлэгдэш ха гэһэн юумэдэл, рисаанай кубогта түлөө һара урда тэ дэ болоһон мүрыс митровград хотын гист Юрий Захаре дахадаа, 100 килогр тэр шэгнүүртэ дэл бэн рекорд тогтоо гаа. Түрүүлэн тэр үргэхэдөө 200 килогр һан, удаань 240 к түлхин үргэһэн юм, тэрэ хоёр дахин 432,5 болон 440 к абажа, дэлхэйн шэ тогтоогоо һэн.

Дмитрий И
спортын г

БОРДОҺОЛООД АБА

Байгша оной апрелиин 11—12-ой үдэрнүүдтэ республикада баруун-урда зүгһөө дулаан агаар хүрэжэ ерэһэн юм. Харин энэ үедэ Арктика тээһээ хүйтэн уларил үзэгдэжэ, республикын олон районуудта гэнтэ хүйтэржэ, саһан ороһон, шуургалпан байна. Шанга шуурганай болоходо, баруун-хойто зүгһөө секундын 15—20 метр хүсэтэйгөөр һалхилжа, гадаа хүдэлмэри хэжэ ябаһан ажалшадта хүндэ хүшэр болоо.

Сүүдхын туршада Удинск, Кабанскда нэгэ миллиметр саһан ороһон байба. Тиихэдэ Бэшүүрэй районой Булагта, Загарайн р Шэнэ-Хүрбэдэ, Мух рэй, Бэшүүрэй ра та, Улаан-Үдэдэ —3, чинскда —6, Зэдын райн районуудта, Т тайда —7, Баргажан сндо, Баргажанай А миллиметр шахуу оробо.

Һүүлэй хэдэн үдэр шада республика тэй байхаар, саһан шуургалхаар

Н. АФОН
Улаан-Үдын
серваторин

ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

ПАЛЕСТИН АРАДАЙ ЭРХЭНҮҮДЫЕ ХАНГАХЫН ТҮЛӨӨ

НЬЮ-ЙОРК. Палестин арадай үндэһэн эрхэнүүдые, тэрэ тоодо бэеэ даалан ба дулдыданги бэшэ бандалтан гүрэниие байгуулха гэһэн эрхыень хангаха гээшэ Дүтын Зүүн зүгтэ бата эб найрамдал тогтоолгын хэлбэришэгүй эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ Палестинэ тухай асуудалаар уласхоорондын конференциин бэлэдхэлэй комитедэй ООН-ой штаб-байшан соо боложо байһан заседанида хабаадагшад мэдүүлбэ.

Танзанида болоһон конференцидэ зорюулагдажа үнгэргэгдэһэн Африкын бэлэдхэлэй зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые дэмжэжэ байһанаа ООН-ой делегадууд элирхэйлээ. Эдэ шиидхэбэринүүд палестин арадай үндэһэн эрхэнүүдые хангаха талаар ООН-ой комитедэй хараа бодолтой гүнсэд дүүрэнээр тудалдана, конференциин түгэсхэлэй тогтоолой проектые бэлдэлгэдэ хэрэглэгдэхэ байна гэжэ конференциин генеральна секретарь Л. Мэйр (Ямайка) тэмдэглэбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулгын Кэмп-Дэвидэй түсэбые, палестинынхидэй өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо хуулита эрхыень буруушааһан Дүтын Зүүн зүг тушаа «Рейганэй үүсхэл» гэдэгые олонхи гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд эрид буруушааһан байгаа.

Дэлхэйн энэ аюул түбэгтэй районай байдалые гуримшуулан шиидхэхэ талаар Советскэ Союзай хараа бодол заседани дээрэ үргэнөөр мэдэрэгдэбэ. Совет дурадхалнууд палестин, мүн Дүтын Зүүн зүгтэхи бусад бүхы арадуудай аша туһада, хүсэлэл эрмэлзэлгэнүүдтэ бүрин хүсэдөөр харюусаһан гол ёһонуудта үндэһэлнэ гэжэ Кубын делегат Э. Кабальеро-Родригес мэдүүлбэ.

Американ дурадхалнууд энэ районой хүн зониие Израилиин дарлан мүлжэлгые улам бэхижүүлхэ гэһэн зорилготой байна гэжэ Сириһээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Диалла Аль-Фатталь тэмдэглэбэ. Палестинынхидтэ ухэлэй аюул тохёолдуулагдаһан Кэмп-Дэвидтэхи үгсөөе Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци ори таһа буруушааһан байгаа гэжэ тэрэ хэлээ.

ООН-ой хүтэлбэри доро бэеэ дааһан байдалтай гүрэниие байгуулха эрхэеэ Палестинын патриодуудай хамгаалхаар эрид шиидэнхэй байһыень бэлэдхэлэй комитет һайшаана.

ВАШИНГТОН БУРУУШААНА

НЬЮ-ЙОРК. Холбоото Штадуудта үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ хабаадаһан КНР-эй теннисистка Ху На гэгшэдэ хоргодон байрлаха политическэ эрхэ олгохо тухай шиидхэбэри абалгада США-гай президент өөрөө хабаадаа юм ха гэһэн хэблэлэй мэдээсэлые гүрэнэй департаментын тусхай түлөөлэгшэ буруушааһан байна. «Энэ хэрэгтэ Рейган өөрөө хабаатай бэшэ юм гээд би мэдэнэб», — гэжэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

Тиигэбэшье президентын үүргэ гүрэнэй департаментын хэлэгшэһээ тад ондоо байгаа гэжэ американ хэблэл тодорхойгоор мэдээсэнэ.

«Вашингтон пост» газетын Пекиндэ байдаг корреспондентын хэлэһэнэй ёһоор, «Ху На гэгшые Хитадта бусаажа эльгээхэ тухай тэрэнэй гуйлтада арсахадаа, ороной дээдэ хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн болохо Дэн Сяопиниие Рейган зориюута доромжолон баһаа гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрһэн һанал бодолые «Жэньминь жибао» газетын иимэ эрид шууд бэшэһэниинь элирхэйлэн харуулна гэжэ баруунай дипломадууд тоолоно».

«Улаан Хитадта үгэнхаар, Ху На гэгшые өөрынгөө басаган болгожо үргэжэ абаа һаамни, үлүү дээрэ» гэһэн Рейганэй мэдүүлгэ дурдагдана.

ОСПМ-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ

МЕХИКО. Мексикын Нэгэдэмэл социалис партиин ЦК-гай (ОСПМ) ээлжээтэ пленум эндэ болобо. Тэрэ орон доторхи политическэ ба экономическа байдалые зэнжэлһэн, ОСПМ-эй II съездые үнгэргэлгэдэ хабаатай асуудалнуудые хаража үзэһэн байгаа.

Энэ съездые байгша оной августын 9-һөө 14 болотор үнгэргэхэ гэһэн шиидхэбэри пленум баталан абаба. ОСПМ-эй болохоёо байгаа дээдэ хуралдаанай зүблэхэ зүйлые тэрээндэ хабаадагшад хэлэлсэлээ.

Никарагуатай һаналаа нэгэдэлгын тогтоолые пленум баталан абаһан байха юм.

КПВ-гэй ПРОВИНЦИНУУДАЙ КОНФЕРЕНЦИНҮҮД

ХАНОЙ. СРВ-дэ политическэ шухала кампани — КПВ-гэй провинцинуудай конференцинүүд дүүрэхэ дүтэлжэ байна. Провинцинуудай экономическа ба социальна байгуулалтын, соёлой хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэхэ талаар партийна организацинуудай ажал ябуулгын дүнгүүд тэдээн дээрэ согсологдоно. Ороной коммунистнууд КПВ-гэй V съездын, партиин ЦК-гай пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, партийна съезд дээрэ табигдаһан стратегическэ зорилгонуудай — социализмын үндэһэ һуури амжалтатайгаар байгуулгые, социалис Эсэгэ ороноо найдамтайгаар хамгаалгые провинци бүхэнэй шиидхэжэ байһан тухай тодорхой хөөрэлдөө хэнэ.

Конференцинүүд парти доторой ёһотойл демократи, шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгын оршон байдалда үнгэрнэ гэжэ хэблэл тэмдэглэнэ.

Партийна хуралдаанай шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар бүгэдэ арадай социалис мүрысөө дэлгэрүүлгын, олониитые үзэл сурталай-политическэ талаарнь хүмүүжүүлгэдэ нютагай партийна организацинуудай үүргые дээшэлүүлгын асуудалнуудта гол анхарал хандуулагдана. КПВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, ЦК-гай секретарьнар конференцинүүдтэ хабаадагшадай урда үгэ хэлэхэдээ, партиин дотоодын болон гадаадын политикын, ороной ба Вьетнамай коммунистнуудай урда табигдаһан зорилгонуудай удхые ойлгуулжа үгэнэ.

Мүнөө үедэ партиин хүтэлбэрилхы ба эблүүлхы үүргые саашадань дээшэлүүлхэ, парти болон гүрэнэй хараалһан шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ ажалшадые элсүүлэн хабаадуулха зорилготойгоор нютагай партийна организацинуудай зохёохы үүсхэлые хүгжөөхэ гээшэ гол зорилгомнай болоно гэжэ КПВ-гэй ЦК-гай орган — «Нян зан» газетэ тэмдэглэнэ.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬТА БЭШЭГ ЭЛЬГЭЭГДЭБЭ

ПНОМПЕНЬ. Кампучиин информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, НРК-гай гадаадын хэрэгүүдэй министр Хун Сен ООН-ой Генеральна секретарь Перес де Куэльяртэ бэшэг эльгээбэ. Кампучиин бэеэ дааһан байдалые, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгые Таиландын хазагайруулжа байһан ушарые тэрэзн дотороо эрид буруушаана.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Таиландын сэрэгүүд кхмерскэ хархис хүсэнүүдтэй хамга республикада эсэргүү зэбсэгтэ ябуулгануудые хэдэ дахин үүдхэһэн байна гэжэ документ соо хэлэгдэнэ. Таиландын артиллери болон авиаци Кампучиин газар дайдые хэдэ дахин буудаһан, бомбодоһон байгаа. Тиигэжэ амгалан зоной дунда алуулһан, шархатаһаншье хүнүүд бии. Эдэ ябуулганууд хадаа дэлхэйн олониитын һанал бодолые тоогоогүй, ООН-ой Уставай гол ёһонуудые баһамжалан доромжолһон, уласхоорондын эрхын ёһо гуримуудые хазагайруулһан үйлэ хэрэг болоно.

Энэ райондо тогтуурингай һайн байдал тогтоохын тула Кампучиин, Индохитадай бусад оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсалгаяа Таиландын засагаархид дары болюулха ёһотой гэжэ бэшэг соо тэмдэглэгдэнэ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильм. 10.15 — «Объяснение в любви» — уран һайханай фильм. 11.20 — А. С. Пушкинай шүлэгүүд дээрэ найруулагдаһан романснуудые СССР-эй арадай артистка И. Архипова гүйсэдхэхэ. 12.00 — «Здравницы Красноярья» — баримтата фильм. 12.30 — Шэнэ һонин (12.35 хүрэтэр). 16.20 — Шэнэ һонин. 16.40 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 17.00 — «Москва шадарай хүдөө нютагуудай мүнөөнэй байдал ба ерээдүй». 17.45 — «Ленинградта, Челябинскда металл алмаха талаар хэгдэдэг тэмсэл тухай».

Улаан-Үдэ. 18.00 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. Улаан-Үдын студиин «Дурасхаалай зүргөөр» гэһэн киноочерк. 18.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — «Барилгашан» — тележурнал.

Москва. 19.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.45 — А. Э. Эшпай. «Оркестрэй гүйсэдхэхэ концерт». 20.05 — «Возвращение Максима» — уран һайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Ородой музей». 23.05 — «Энэ һаяхан болоо» гэһэн дамжуулга. 23.55 — «Мүнөөдэр — түб дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Д гын программа. 13.00 — хэлэн. 13.35 — Тү класс. «Емельян хүтэлбэри доро байлдаан». 14.05 — лын поэзи». 14 8-дахи класс. экономическа ра «Гоё һайханиие хүмүүжүүлгэ». 1 да ямар мэргэж шан гэжэ һурга «Звездочет». 1 һонин.

Улаан-Үдэ. 16.55 — мультфильмнүү нин эндэ байга очерк.

Москва. 18.00 — струментнүүд дээ шэдэй концерт. хёогоо үгэгты, 19.00 — «Эрдэм нин».

Улаан-Үдэ. 19.30 дуудай ажал хэ — Киноочерк. ряадай АССР-эй до. «Ахалагша һэн клуб.

Москва. 21.00 нойрсогты, бага «Арадай уран б «Время». 22.35 — уран һайханай

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам. редактора -2 68-08, зам редактора—2-62-62 отв. секретарь —2-50 52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни — 2 34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64 -36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2 -33-61 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00470. Заказ № 88. Индекс 04649.